

Rs. 20.00

Revü LALIT

d e k l a s

Enn Piblikasyon Lagazet Lalit deklas No.101 Septam 2011

REPORTAZ LOR VEYE PALESTINN - Paz 18

KONTENI

Editoryal:

FAS A KRIZ EKONOMIK EK POLITIK,
KI NU BIZIN FER?

Paz 3

MITASYON DAN LALIT SINDIKAL

Paz 19

REFORM ELEKTORAL v/s BADINAZ KAS-FANN

Paz 25

**LEMET DAN LANGLETER:
ANALIZ LALIT**

Paz 38

LA VERITE SUR LA LIBYE

Paz 40

Graffiti dan kan refizye Dheishe, Bethleem (Palestinn)

PU ENN LETA PALESTINN: ENN ANALIZ

PAZ 36

KONTENI

Septam-Oktob 2011

Lalibi: Propagann Oksidental ariv so pir: Mansonz, bombardman, piyaz	2
Editoryal: Fas a Kriz Ekonomik, Kriz Politik, Ki nu Bizin Fer?	3
Kriz Ekonomik deryer Kriz Politik Moris	5
Sityasyon Politik Mondyal: Enn Analiz Kritik <i>par Ram Seegobin</i>	7
Kriz Politik Onngowing ek Skandal Medpoint: Enn analiz	10
Derulman bann Evennman otur Skandal Medpoint	12
Jabaljas & Bulbak	13
LALIT an Aksyon	13
Veye Palestinn	13
LALIT dan deba lor "lakriz"	13
Seremoni Lansman Revi Nimero 100	13
LALIT ekirir Premye Minis lor Palestinn.....	13
Veye Palestinn: Evennman Konzwen ek Komite Sant Idriss Goomany	15
Joint Letter to Prime Minister on U.N. Resolution in September on Palestinian State	18
Mitasyon dan Lalit Sindikal	19
RODRIG: Ogmantasyon Fret	24
Konparezon 10 item pri Rodrig ek Moris	24
Laburer Tablisman Rose-Belle Perdi Plas Travay	25
INFO INFO.....	25
Rankont Fam lor Nuvo Manifesto Fam byento.....	25
Dokiman MLF lor DSK antan ki Zom Predater	25
Fim-Klib: Ki fim?	25
Nuvo Kur: Kreol as a Foreign Language	25
Re-Edisyon Rekey poem <i>Ti Bato Papye</i>	25
Nuvo Edisyon Diskyoner Kreol	25
Reform Elektoral v/s Badinaz Kas-Fann	26
Kimanyer Anpes u Taktik Legal pa Trayir u Stratezi Politik? 2 ka ki al fini divan Konsej Larenn	30
Kreasyon Zordi: Pli Gran Aritist Graffiti: Banksy	33
Kwen Syantifik : 9 Sey Kritik pu EKoloji	34
Apresyasyon Mizikal: 3 Konser Inik: Triyo Batri, Triyo Pyano, Triyo Lagitar	35
Liv depi Sudan: Season f Migration to the North par Tayeb Salih	36
Liv an sutyen lepep Darfur:	36
Pu enn Leta Palestinn: Enn Analiz <i>par Ragini Kistnasamy</i>	36
Lemet dan Langleter: Enn Analiz LALIT	38
Dans une Epoque de Mensonge: La Verite sur La Libye	40
LALIT Selebre 100yem Nimero REVI LALIT	41

Pu Foto: Remersiman a Socialist Review, Lutte de Classe, Tout est a Nous, Inpercor, Taschen.

Pibliye ek inprime par LALIT, 153 Rut Rwayal, Port Louis, Repiblik Moris. Pri: Rs 20/-

www.lalitmauriti.us.org

208 2132 ek 208 5551

lalitmail@intnet.mu

LALIBI

MANSONZ & MASAK PAR LOKSIDAN

Loksidan finn fer ankor enn bombardman sovaz dan enn pei kot furnisaz petrol konserne. Apre Irak ek Afganistan, Lalibi finn atake. Lor pretex anpes enn “bin de san” imaziner, Lafrans, Gran Bretayn ek NATO ar kudme sinbolik Qatar, finn fer enn “bin de san” reyel.

Zot finn servi mansonz ek fos propagann (mem e sirtu BBC, plis tu senn TV dan lemond). Zot finn grosye dan zot propagasyon enn zistwar totalman invante. Depi sa premye menas “bin de san”, kan Kadhaffi napa finn servi zarm kont so lepep, ziska anonse 4 fwa ki enn so Garson finn mor kan li ankor vivan, ziska 2 garson finn kaptire, kan zot pa ti ditu kaptire. E, pli grav, kan zot finn penn kuma “ero” ek “liberater” enn ramasi bann trwa-kar ek fizi pli gran ki zot-mem, deryer enn Konsey Tranzitwar Nasyonal (NTC) ki enn spes kolmataz bann rwayalist de drwat pe sarye ansyen pavyon Lerwa Idriss ek sant so lim rwayalist, Islamist de drwat ki pe kriye bondye e ki tu dimunn kone pros ar Al Qaida, demisyoner supsonab depi rezim Kadhafi, enn-de exile depi USA pros ar CIA.

E avan-mem lager fini, apartir le 23 Ut, nu finn truv enn lot senn aflizan, pli pir mem ki sa expoziyion mansonz. Lokisan finn kumans partaz “bitin de-ger”: petrol. Zot finn kumans “kas-fann” anplas-anplas, e mize lor zot bann stok exchennj. Itali ek Lafrans avan. Lor BBC, san okenn zenn, bann analist ekonomik finn koz “*the spoils of war*”. Tu kartunist pe desinn, avek rezon, Lokisan kuma votur. Disan ankor pe kule, zot pe fer zot piyaz parmi lemor.

Propagann lager finn mansonzer dan enn lesel zame nu finn truve avan.

Get lartik lor Lalibi an Franse paz 41.

EDITORIAL

FAS A KRIZ EKONOMIK, KRIZ POLITIK, KI NU BIZIN FER?

Kriz politik ki finn eklate apre demisyon 6 minis MSM e finn antrenn kasir Lalyans pu Lavenir pe dominn medya anplin enn kriz ekonomik grav. Olye devye latansyon lor rankont ek traktasyon ant dirizan MMM, MSM ek Premye Minis, dan LALIT nu panse ki li pli irzan pu propoz enn plan alternativ fas a kriz ekonomik mondyal. Sirtu li nesaser gete kuma pu ranforsi lavwa klas travayer e dimunn mizer pu ki klas kapitalist pa fer nu sarye ancor enn fwa fardo so kriz ekonomik lor nu led.

Reform Elektoral

Antretan dirizan MMM ek MSM ek PT-PMSD pe pas zot letan desir zot kamarad. Zot pe servi kestyon Reform Elektoral kuma enn pyon dan nego-syasyon pu bann evantyel lalyans. Pena nanye serye ki zot pe propoze. Nek kolmataz e kimanyer partaz puvwar ant pos Premye Minis ek Prezidan. Reform elektoral li pa konsern zis Ramgoolam, Berenger, P.Jugnauth, Sithanen ek ennde exper me li konsern tu dimunn. Pu sa rezon la ki LALIT finn inisy e deba e fer kanpayn anfafer Reform Elektoral atraver bann propozisyon konkre ki viz pu donn lepep plis puvwar, elarzi demokrasi dan Parlman e

anmemtan aboli sistem kominal Bestluzer. Bizin ena deba larz e uver lor sa size la. Dayer an Septan 2010 nu ti prepar e sirkil nu propozisyon ki nu finn avoy Premye Minis, lider lopoziyon e sak depite. E nu finn osi bibliye nu propozisyon dan nu Revi (No.96), met li lor nu websayt, ek get pli lwin dan sa Revi la.

Lekonomi

Depi 2005 LALIT pe met angard lor kriz sistemik ki Moris pe traverse akoz bann pilye nu lekonomi pe nepli benefisy e proteksyon lor marse Lerop. Depi sa finn ena kriz finansye, alimanter, lenerzi, Zonn Euro ki finn vinn fraziliz ancor plis lekonomi Moris. Me ni rezim PT-PMXD ni PT-MSM-PMSD pa finn montre okenn volonte politik pu re-oryant lekonomi Moris pu asir nu sekirite alimanter, pu devlop surs alternativ lenerzi e sirtu pu diminnye nu depandans lor sistem kapitalis internasyonal ki pe prodir kriz lor kriz. LALIT tusel finn propoz enn *Politik Ekonomik Alternativ* (PEA), inklir diversifikasyon lekonomi. Nu finn fer renyon dan plizir vilaz, lavil e dan lasosyasyon pu diskrit lor gravite kriz e lor kimanyer pu mobilize pu diversifye nu sistem prodiksyon ver agro indistri ek lindistri lapes. Anfet sa

kalite size-la ti bizin enn preokipasyon konstan muvman sindikal, sirtu bann federasyon sindikal. Li ti bizin zot rol pu diskrit kriz ekonomik e sosyal ki pe afekte travayer ek lanplwa dan tu sekter. Bizin plis demokrasi alabaz tu sindika e bizin devlop demand ki viz pu inifye travayer tu sekter e anmemtan chalenj stratezi devlopman kapitalis.

Lalwa Travay

Guvernman PT-PMXD finn vot Employment Relations Act ek Employment Rights Act, 2 lalwa ki finn donn patrona ancor plis puvwar e finn afebli klas travayer. Lopoziyon MMM pa finn fer nanye pu anpes sa 2 lalwa la pase. LALIT e plizir federasyon sindikal ti opoz sa 2 lalwa la. Me zordi olye kontiye konbat Employment Relations Act, birokrasi sindikal dan sekter kuma lindistri sikriyer ek dan lepor pe donn kredibilite sa konsep burzwa ki enn balot pu lagrev reprezante, ek lerla finalman ofer Minis Travay enn lokazyon pu kas enn garn pake dan dernye ler. Enn minis dan enn guvernman ki so politik viz pu asir reyn burzwazi.

Kriz lanplwa

Somaz pe kontiye agrave. Politik PT, PMSD, MMM,

MSM finn detrir lanplwa ki li dan lindistri sikriyer atraver VRS ubyin dan sekter piblik atraver privatizasyon. Zordi guverman an konivans ek burzwazi pe atak sekter piblik ek paraetatik kuma CNT, CWA ek Lepor pu ogmant kontrol prive lor lekonomi. Sa pu amenn lisansiman e degrad-asyon servis dan sa bann sekter la. Anmemtan lanplwa dan Zonn Frans ek turism pe kontiyne diminye buku. Li irzan pu reflesi lor kreasyon nuvo sekter ekonomik ki kap-av kree lanplwa masif e vit e kot ena sekirite e saler diyn. LALIT finn fer propozisyon pu sa kalite lanplwa la dan nu PEA e nu pare pu vinn anim renyon e mobilize ansam ar muvman sindikal ek lezot lorganizasyon lor baz sa kalite program la.

Lalit Fam

Tu dirizan politik zordi pe dimann plis reprezentasyon fam dan Lasanble Nasyonal e dan diferan linstitisyon. Ena sertin lasosyasyon fam kuma WIN, Gender Links ki pe dimann ki ena plis fam dan pos yerarsik me san met ankestyon sosyete patriarkal ki reproduir e perpetye dominasyon e vyolans kont tifi ek fam. Kestyon ki ti devet debat se eski fam bizin reprezent 52% dan samem sosyete patriarkal yerarsik la ubyin bizin plito mobilize pu egalite.

Lang Maternel

Lang maternel pe fer bann avanse inportan, sirtu dan sistem ledikasyon. Langaz Kreol pe introdri kuma size opsyonel dan Ferst an 2012. Me fode pa ki sa progre la aret lamem, bizin kontiyn fer presyon pu fer lang maternel ki plis servi Moris vinn medyom pu anseyn Matematik ek Syans. Bizin ki lang mater-nel servi pu

deba dan lasanble, pu minits lasosyasyon. An-memtan enn rekonesans ofi-syel lang maternel pu donn klas travayer akse a plis zuti dan lalit pu sanz sosyete. Mili-tan LALIT angaze dan sa travay la depi plis ki 30 an e pe kontiyne sa konba la.

Palestinn

Lidership Palestinyin pe amenn kestyon rekonesans enn leta Palestinyin divan Lasanble zeneral UN an Septam. Sa muv istorik la pe deza modifye balans defors anfaver lalit ki lepep Palestinyin pe amene depi plis ki 40 an kont lokipasyon militer e plis ki 60 an kont kolonizasyon par Israel. LALIT, Centre Idrice Goomany, Confederation Travailleurs Secteur Prive ek ex-Prezidan C.Uteem finn avoy enn let konzwin a PM pu dimann ki Moris sutenir sa linisyativ Palestinyin la e osi pu etablir relasyon diplomatik formel ar Palestinn. Bizin partisip dan kanpayn boykot internasyonal (BDS) kont prodwi Israelyin pu izol Israel. Nu finn deza lans kanpayn kont bulldozer Caterpillar ki larme Israel servi pu kraz lakaz Palestinyin.

Ekoloji

Sistem ekonomik kapitalis

menas pu ekoloji bul later. Prodiksiyon efrene baze lor piyaz resurs later e lamer, lor sir-itolizasyon prodwi simik dan lagrikiltir pe destabiliz sistem planeter e amenn ver enn degradasyon ireversib lanvironnman. Zordi li inportan pu gete ki tusala pu vedir pu Moris? Kimanyer fors pei pwisan respekto ekoloji e fer zot ogmant presyon lor gro konpayni prive responsab dilapidasyon resurs bul later e destriksyon lanvironnman. LALIT pe deza devlop e ranforsi linyin avek lorganizasyon internasyonal ki pe milit anfaver elekilib ekolojik e devlopman ekonomik ki chalenj sistem kapitalist internasyonal.

Si u interese pu debat lor sa kalite size la e donn kudme dan kanpayn LALIT kontakte militan LALIT dan u landrwa. Invit nu anim renyon dan u kartye, dan u lasosyasyon pu nu diskite e mobilize ansam otur demand ki zordi enn priyorite pu klas travayer, dimunn mizer e tu oprime.

28 Ut 2011

Rada Kistnasamy, dan so Tur Dorizon Dimans 31 Ziyet, ti donn enn apersi lor kriz ekonomik ki pe plann deryer kriz poli-tik aktyel dan Moris kan 6 Minis finn demisyone. Ala

Desin Escher, Mirwar Mazik, 1946

KRIZ EKONOMIK DERYER KRIZ POLITIK MORIS

Kan ena enn seri kriz politik kuma nu pe gayne dan Moris zordi,
li normalman reflet enn kriz ekonomik profon.

Anfet zordi pa enn eksepsyon.

Okontrer, kriz ekonomik ki moter tu sa kriz politik la.

Amezir kriz ekonomik pe agrave onivo mondyal, Guvernman dan Moris pe persiste avek enn politik ekonomik ki byin depandan lor exteryer. Guvernman pe persiste avek sekter frazil kuma turism, Zonn Frans, BPO, sekter finansye ek lindistri sikriyer ek kannyer. Anmemtan Guvernman ena enn program pu seki li apel “demokratizasyon lekonomi”, enn zar demokratizasyon ki pa pu partaz avek lepep, me plito pu uver bann sekter ekonomik existan pu fer lespas pu lezot seksyon burzwazi. Setadir, li ule elarzi baz burzwazi, se tu.

Anmemtan Guvernman pe kontiyn rasir e vinn osekur baron dan Lindistri Sikriyer dan enn moman kot sa sekter la an kriz avek lafin marse garanti ek bes dan pri disik.

Dan diskur pu luvertir lakup, le 12 Zin kot *Mama Tuke*, Premye Minis Navin Ramgoolam finn vinn avwe ki so papa avan ek li aster, sutenir Lindistri Sikriyer, kuma enn stratezi politik. Li finn dir ki Sir Seewoosagar Ramgoolam finn negosye kota garanti pu 500,000 tonn disik ver marse Eroypin e parkont li, li finn fer swa politik pu diriz lamone “lakonpaynman” depi Lerop ver sa sekter la. Li admet asterla ki li ti kapav diversifye lekonomi, diversifye lagrikiltir. Me, li finn fer enn swa anfaver kann. Li dir ki sa lamone la pu ed transformasyon Lindistri

Sikriyer an Lindistri *Kannyer*, Lindistri *Kannyer* ki pu rant dan prodiksyon etanol, prodiksyon elektrisite atraver bagas ek prodiksyon disik blan.

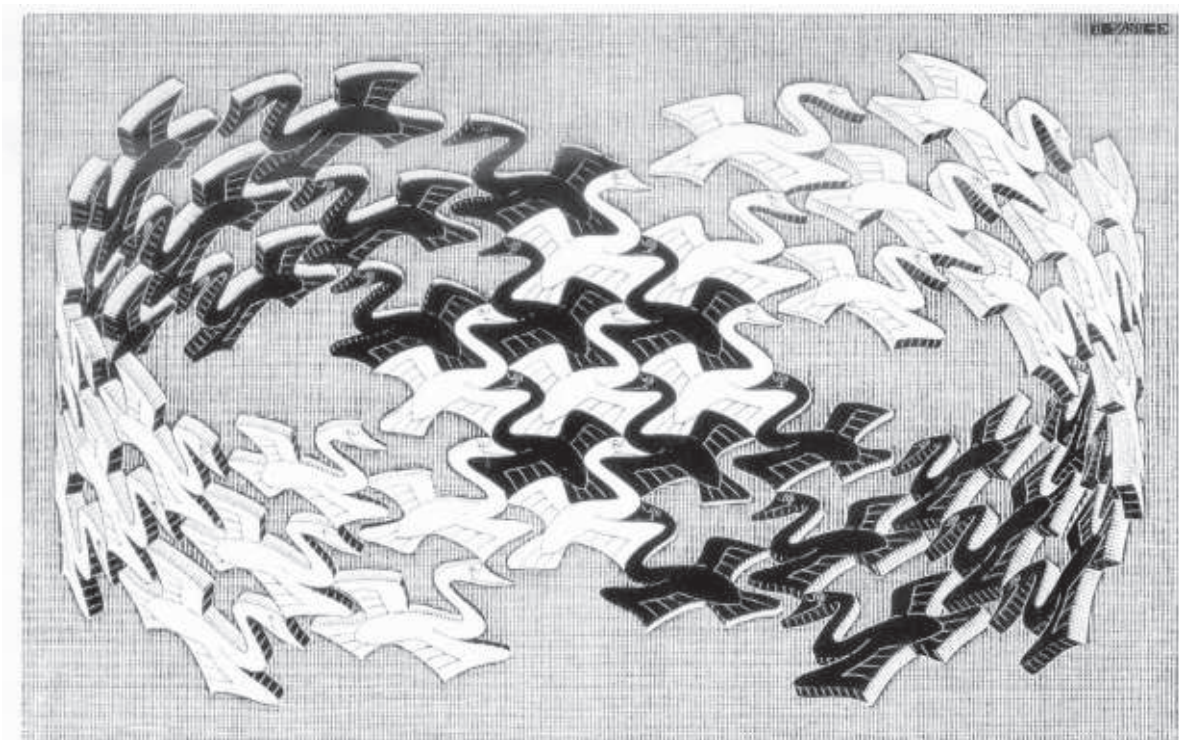
Dan so diskur Navin Ramgoolam evit koz lor profi imans ki Lindistri Sikriyer pe fer lor prodiksyon elektrisite atraver IPP. Purtan, li ti abitye kritik oligarsi sikriyer buku lor la. Nu remarke osi ki Guvernman ek dimunn dan Lalyans opuvwar kuma Patrick Assirvaden, Nita Deerpalsingh, Cader Sayed Hossen byin trankil pu lemoman lor bann kontra beton IPP ek CEB. Ondire konfli avek gro patrona finn rant an veyez.

Nu rapel ki an 2007, finn ena konfli ant Guvernman ek MSPA lor kestyon prodiksyon kuran atraver IPP. Navin Ramgoolam ti vinn fer miting lor televizyon kont bann profi “mirobolan” ki Lindistri Sikriyer pe fer. Swit a sa konfli, MSPA finn dir ki li pu sed 2,000 arpan later a Guvernman ek dakor pu ki Hunton & Williams, bann exper, pu re-examinn kontra IPP ek CEB. Me MSPA refiz aksepte Rapor ki bann exper finn depoze e later ki ti ofer pe alwe a kont gut. Anfet, dan sa 2,000 arpan, 1,000 arpan ti rezerve pu lagrikiltir ek 1,000 pu proze lozman. Katran apre, zis 257 arpan finn alwe a bann korporativ pu prodiksyon agrikol ek 82 arpan pu proze lozman. Setadir 339 arpan lor 2,000.

Reform dan Lindistri Sikriyer pe viz pu kontiyn okip bon later agrikol pu plant kann pu prodiksyon etanol ek bagas. Lezot later pe konverti ar proze IRS ek ERS, setadir “real estate”. Ziskaler ena 470 vila IRS ek 125 dan proze ERS. Proze IRS pu, dapre guvernman, kree 4 anlwa par vila, sirtu anlwa kuma anplwayed mezon ek zardinye. Alor, 250 an apre lafen lesklavaz, nu pe re-kumans kree anlwa dan sekter domestik. Bann IRS ek ERS pe met dibut kuma proze ki pu permet bann milyoner fer spekilasyon, aste-revann avek bann benefis imans. Aseter pa mem bizin okip vila zot pe aste, kapav les li ferme e met enn konpayni sekirikor vey li, lerla revann apre.

Guvernman pe osi ankuraz tablisman pu al delavan avek bann proze *Shopping Mall* imans inpe partu, la usi lor bon later agrikol. Grup Espitalier Noel Ltd ena proze Bagatelle, Medine ena proze Cascavelle, Grup Mon Loisir ena proze River Side dan Riviere du Rempart. Tablisman pe rant an Joint Ventures avek kapital depi Sid Afrik ek Kenya pu sa bann proze la. Navin Ramgoolam ti mem aksepte azir kuma invite-doner pu lansman *countdown* pu proze Bagatelle ki viz pu inogire dan mwa Septam.

Nu ena osi proze Neotown ki viz pu okip 60 arpan later stratezik dan Port-Louis, ek lot

Desin escher, *Swans*, 1956

kote Port-Louis ena proze Jin Fei kot plis ki 500 arpan bon later agrikol pe detrir.

Dan kontex kriz alimanter ki pe tus plizir pei lemond, nu truve ki Guvernman pe inpoz enn politik devlopman ki viz pu dilapid later ki ti kapav servi pu prodiksyon manze, anmemtan ki li favoriz prodiksyon enn prodwi non-alimanter, an-okirans kann.

Alor nu truve ki fas a kriz ekonomik, Guvernman pena volonte politik pu sorti andeor sa lekonomi ki kareman fonksyone dan enn fason ki kont lintere lamas dimunn dan Moris, Rodrig ek Agalega.

Avek kriz ekonomik dan zonn Euro, enn seksyon dan Guvernman (sirtu otur MSM kan li ti dan Guvernman) ti pe pus ver enn re-oryantasyon ekonomik ver pei Les. Nu finn truv ki se Aneerood Jugnauth ek Nando Bodha ki finn pran plas dan vol inogiral Air Mauritius ver Shanghai, kuma enn sinbol sa tandans la. Nu pu osi rapel kan Aneerood Jugnauth ti Preme Minis, li ti byin pros avek burzwazi komersyal dan Port Louis osi byin ki pei Les kuma Malezi. Bag ki li ti gayn kado Malezi ti byin vizib lor so ledwa!

Avek plan Guvernman pu fer Moris 'Duty Free Island' nu truve ki burzwazi dan disik pe pozisyonn zot ar bann *Shopping Mall* pu gayn klientel parmi turis depi Lasinn, Lind ek Larisi.

Ni Guvernman, ni lopoziyon pena volonte politik pu propoz enn devlopman ekonomik ki pran kont seri kriz ki lemond pe traverse kuma kriz alimanter, kriz lenerzi, kriz ekolojik ek kriz sosyal. Zot antete pu sutenir bann proze pilote par enn burzwazi kamikaz, dan kann, enn kote, ek *Shopping Mall* ek IRS, lot kote.

LALIT sel parti ki finn konsistan, finn kontiyn travay mobilizasyon pu ki ena enn devlopman ekonomik ki pu dan lintere tu dimunn ki travay pu viv ek dimunn mizer.

Depi plis ki 5 an LALIT pe fer kanpayn lor baz nu program pu enn lekonomi alternativ. Enn program ki viz pu servi later pu plant manze e konverti bann mulin ki finn ek pu ferme an lizinn ki kapav servi pu transform ek prezerv manze, tu sa prodiksyon la pu e konsomasyon lokal ek pu exportasyon. Sa se enn veritab proze kreasyon anplwa anmemtan. Asterla, tu exper pe dakor ar nu. Get pozisyon Cyril

Monty dan *L'Express onn-layn*, 20 Zanvye 2011.

Nu usi dir ki bizin devlop lindistri lapas ek prosesing pwason etan done nu ena larz siperfisi lamer otur nu. Kumsa, osi, ki nu asir enn sekirite alimanter.

Fas a kriz lenerzi, LALIT ena vizyon pu al ver prodiksyon lenerzi renuvlab kuma eolyenn, soler, vag, ek mare-motris. Sa pu diminye nu depandans lor inportasyon fyuel, pu protez lanvironnman, pu kree anplwa, ek pu liber later pu plant manze olye ki plant kann pu bagas ek etanol.

Dan sa kad la, nu dir bizin ena fasilite pu prodiksyon ek prezervasyon manze pu elver, planter ek peser dan Rodrig, osi byen ki dan Moris. Lagrikiltir ek lapas bizin baze lor seki bann grandimunn deza kone ansam avek resers syantifik, ek resers dan Kiba ek Lasinn lor prodiksyon manze prekot dimunn ki pu servi li.

Kriz Ekonomik USA e Lerop

Ram Seegobin ti dir ki ena enn sityasyon kriz profon lor nivo ekonomik, ki pe antrenn bann

SITYASYON POLITIK MONDYAL

Dan enn Seminar Uver LALIT
Dimans 31 Ziyet 10:00am a 2:00 pm
Ram Seegobin ti fer enn analiz sityasyon mondyal aktyel.
Sa lartik la pe transkriir seki li finn dir.

kriz politik, sosyal ek mem imaniter, dan diferan parti lemond. Sa kriz finansye ek resesyon ekonomik 2007-9 finn enn premye parti seki serten ekonomist finn predir pu enn “*double dip*”, setadir li pu bese pa zis dan form enn “V” me dan form enn “W”. Li ti refer nu a Nouriel Roubini, enn profeser ekonomiks ki finn predir kriz la. Seki frapan ar sa dezyem kriz ki lor nu zordi, konpare ar kriz finansye 2008 ek depresyon ekonomik 2007-9, se zordi kriz la li otur 2 deviz ki dominn investisman ek komers internasyonal, setadir Dolar ek Ero.

Leta Zini zordi dan enn kriz grav. Li finn akimil enn defisit bidzeter astronomik. E li pa etonan, parski li finn fer depans lor 2 lager Irak, enn lager Afganistan, ek pe tini plis ki 700 baz militer partu dan lemond, plis li finn fer bann “*bail out*” ubyen *loperasyon sovtaz* kan finn ena kriz finansye an 2008. So defisit bidzeter li depas enn trilyon Dolar par an, ek finn ariv \$14.3 trilyon. Sa so det antan ki Leta. Ena problem balans peyman osi, ki taler nu vinn lor la. Me, kote det Leta, USA ena enn problem partikilye, parski ena enn lalwa finansye ki met enn plafon. Plis ki sa, det la pa kapav ogmante, san enn nuvo lalwa. E Guvernman USA finn ariv sa plafon la. Dapre lalwa, kan depas sa plafon la, lerla USA rant dan “defo peyman”, an Angle “*debt*

default”. Sa vedir nepli kapav pran prete pu ki li pey sekirite sosyal, lapey solda larme, anfen tu depans. Alor, li ase dramatik. Kwaki ena buku diverzans lor ki Prezidan Obama kapav fer, li paret ki Mardi 2 Ut, dat fatidik, si pa reysi gayn enn vot depi 2 sanb Parlman (Sanb Reprezantan ek Sena) pu remont plafon pu det, pu bizin ena mezir dexepsyon. Prezidan Obama bizin al rod larzan. Me, akoz li dan “defo peyman”, tu bann biro ki fer “credit rating”, kuma *Standard & Poor, Blumberg*, etc, pu fer li gayn enn stati “Mwens Fiyab” kuma enn antite ki kapav rranburs nerport ki lonn. [Anfet, sa finn arive. E telman USA ti ankoler, sef *Standard & Poor* finn lisansye.] Seki sa ule dir, se ki kan USA pran larzan prete, so to dintere pu pli for, akoz ena plis risk. Alor, enn pei ki deza tro andete, li pu riske pli andete ankor. Ziska ler [kan nu ti fer nu Seminar uver, le 31 Ziyet], li ena stati AAA, sa vedir li preske garanti li kapav pey so det, me si li an defo peyman, lerla li pu perdi enn A ladan, e to dintere li pu bizin fer pas pu pli gran. Alor, li ase dramatik.

Me, ena enn partikilarite avek deviz dolar. Tu sa dimunn, tu sa Konpayni, tu sa pei, ki gard zot rezerv an Dolar, zot trakase. Get enn pei kuma Lasinn, li ena enn sirplis komersyal imans avek USA, parski li export buku

prodwi laba konpare avek seki li inporte depi laba. Sa vedir Lasinn ena enn det ki dwa li ki anterm Dolar. Me, si valer Dolar bese, Lasinn pu gayn mwens larzan dan so bann repeyman depi Leta Zini.

Alor, depi kumansman sa kriz finansye la, kuma kamarad Lindsey Collen finn tultan predir pu arive totutar, kapav li pu vinn enn kriz otur dolar. Prosesis fini deklanse. Deza ena problem otur valer dolar. So lefe, kan li pran, li kapav multiplikater. Kan dimunn per ki dolar pu perdi valer, zot pli vann li, lerla kan dimunn vann li, ena enn exedan dolar, lerla so valer pli bese. Nu gayn enn lefe buldenez.

Seki pe anfet limit katastrof otur Dolar, se anmemtan ki dolar an kriz, lot gran deviz ki servi kuma enn fason gard rezerv, setadir Ero, li osi ankriz. Si Ero pa ti osi ankriz, kapav buku plis pei ek konpayni ek individi ti pu fini defalke zot Dolar, pran Ero. Me, kot nu ete zordi, avek kriz dan Lerop, Ero riske eklate dan bann semenn, dan bann mwa ki pe vini, alor dimunn pe gard zot Dolar, ki-a-fer.

Me, seki pe arive dan Leta Zini, li byen interesan. Kan Obama pe rod fer mont plafon pu pran larzan prete, sa pe provok enn konfli ideolojik, enn konfli ideolojik telman grav ki li finn ariv enn dedlok sa dernye 2 semenn, kan nu pe al ver dat

fatidik, le 2 Ut. Normalman ant Repiblikan e Demokrat dan USA pena gran diferans dan zot politik, me parfwa lor lekonomi zot ena gran, gran konfli. La, asterla, la pe gayn enn.

Obama dir bizin remont plafon ek li propoz mizir timid pu diminye depans pu ki kapav diminye sa det la, tandi ki Repiblikan truve ki zot kapav servi zot mazorite dan Sanb Reprezantan (Demokrat tuzur mazorite dan Sena zordi) pu inpoz enn politik pli ultra-liberal ki Obama pe aplike. An-okirans, Repiblikan pe rod poz kondisyon pu ogmant plafon:

*Kup depans Guvernman, lor sekirite sosyal, pansyon, etc.

*Pa ogmant tax lor dimunn ris ni lor konpayni.

*Fode privatize.

Obama kone ki si li sede, li pu perdi enn gran parti so labaz. Buku sutyen ki li finn gayne pu eleksyon, ki li depi klas travayer, bann menazer, dimunn mizer, pu evapore si li sede. E pa bliye, ena eleksyon prezidansyel lane prosenn. Bildep fini kumanse.

E anmemtan, kriz Dolar pe montre enn dezyem kontradiksyon dan lekonomi USA. Leta Zini tultan ti krwar pena problem si li ena defisit bidzeter, lezot Guvernman dan lezot pei fode pena det agrandisan, me li, pa fer naryen. FMI tultan dir tu pei fode zot balans komersyal pa rant dan enn defisit agrandisan, sinon so lekonomi pu eklate. Me, USA finn tultan innyor sa, gras-a so pwisans, sirtu so pwisans militer. Li fer seki li ule. Me, la, bann kontradiksyon finn kumans eklate. Dan enn premye tan, Leta Zini finn depann lor det, me la, li finn ariv limit.

Normalman, Zonn Ero ti devet kapav benefisyen depi sa kriz dan Dolar. Me, avek Lairland ek Portigal ki finn deza al dan defo peyman, zot osi, Lerop pa kapav pran lavantaz. Labank Eropyen Santral ek FMI pe lev fon pu sulaz det bann pei dan Zonn Ero. E asterla, Lagres finn bizin rant dan sa mem sityasyon

la, li pe reservar 2yem trans 100,000 Ero "bail-out". E Lagres pa pu kapav re-pey so det. E kisannla li dwa? Li dwa sirtu Labank. Ki Labank? Sirtu Labank Alman ek Lafrans. Alor, si li pa re-peye, si li kit Zonn Ero, li ale, kriz finansye grav kapav pran dan Lalman ek Lafrans.

Alor, FMI ek Labank Santral Lerop pe inpoz mem zar "rezim" lor Lagres ki finn inpoze depi 30-40 an lor tu pei Tyermond, kan zot rant dan det. Ki ete sa: Kondisyon pu lonn se:

*Diminye depans Guvernman

*Ogmant tax lor dimunn mizer ek travayer, kuma TVA

*Privatize, setadir bayant dibyen Leta Lagres.

FMI, kom tuzur, li sezi lokazyon kas enn gran pake ideolojik: li exziz privatizasyon.

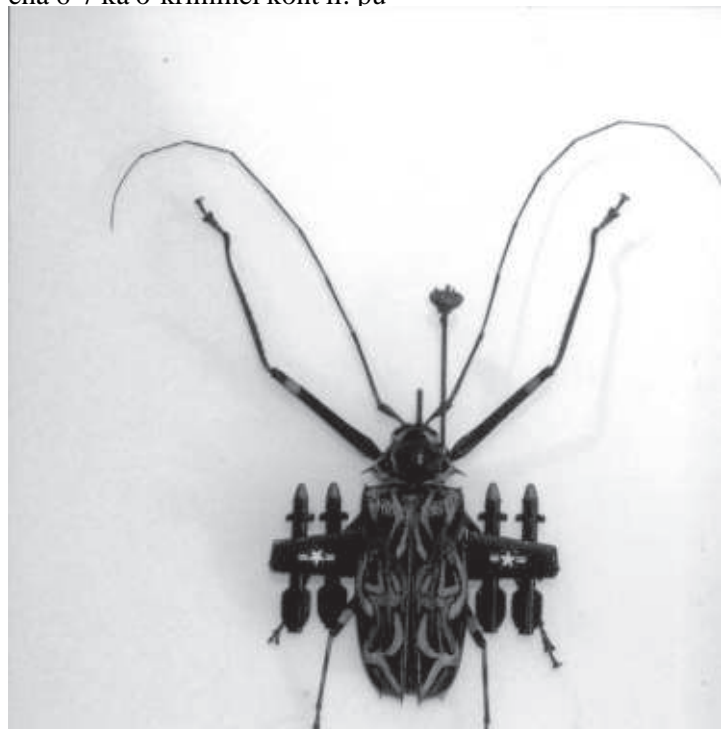
Me, dan Lagres, lamas dimunn finn desann dan lari. Nu finn truv zot lor TV, dan bann protestasyon imans. Zot pe reziste kont sa bann kondisyon la, e zot pe ariv enn pwen kot zot pe remet ankestyon Guvernman limem.

Zordi, Lespayn ek Litali pa lwen deryer Lagres, anseki konsern kriz det. Litali so det fini depas 100% so GDP. E laba, ena enn kriz politik anbilan. So Premye Minis Berlusconi, li deza ena 6-7 ka o-kriminel kont li: pu

frod, pu prostitisyon avek enn miner, pu trafik dinfliyans, pu koripsyon. Alor, Litali pe rant dan enn sityasyon katastrofik.

Lespayn, so gran problem, li ena 20% somaz, e li ariv 40-50% parmi zenn ant 18 ek 25 an. So kriz li sorti enn problem vann IRS lor bann pri plis ki so valer, enn bul-savon, an Franse "bul", an Angle "bubble". Alor, dan Lespayn, avek tu sa somer, ena bel mobilizasyon, sirtu parmi zenn. Zot tu finn kit tu lezot lavil, fer lamars lor Madrid, e asterla, zot tu pe marse al Brixel. E lor sime, lezot dimunn pe zwenn zot, pe prepar enn gran manifestasyon Brixel.

Me, Lerop ena enn difikilte pu li sorti dan sa seri kriz la. E ankor enn fwa, li konsern deviz. Linyon Eropyen, li finn vinn enn linyon ekonomik avan ki li finn vinn enn veritab linyon politik. Sa vedir enn seri lekonomi kapitalist diferan leta nasyon finn vinn ansam pu form Lerop, sanki zot ena enn fason pu evit sa kalite kriz ki arive suvan dan kapitalism. Si nerport ki pei ki pa dan Lerop sonbre, ki li fer? Abe, FMI dir li, "Fasil. Devalye u larzan 30%!" E kuma pu Moris, si li pa marse, abe lane prosenn devalye li ankor 20%. Dan Zonn Ero, selman, li pa posib fer sa. Tu pei

Insek ar zarm fixe lor li (enn travay Banksy ki ti res 12 zur dan Mize Listwar Natirel, New York)

dan Zonn Ero ena mem mem larzan. Lagres, si li sonbre, li pu oblize kit Zonn Ero. Li pu return avek so Drachma, ki li pu aziste a enn nivo ki ekivo enn devalyasyon masif. Lerla, li res dan Lerop, me pa dan Zonn Ero, kuma Grand Bretayn ete. Me, sa kalite “kit zonn ero” la, kapav antrenn eklatman Ero kuma enn deviz.

Alor, sityasyon ekonomik, li dramatik. Personn pa kapav prevwar ubyen predir ki pu arive.

Mwayenn Oryan

Tinizi ek Lezip, apre ranversman Ben Ali ek Mubarak, pankor reysi etabli enn nuvo konstitisyon, e dan labsans enn veritab trazektwar ver demokrasi ek sosyalism, dan sa peryod flu aktyel la, bann Islamit pe kumans lev latet. Dan Lezip Larme tuzur opuvwar, me bann Islamit pe apel pu miting apartir zordi. E, pandan represyon, lorganizasyon relizye mwen reprime ki lorganizasyon politik sekilye, alor zot finn gayn lokazyon gayn enn lavans. Dan Tinizi, malgre ki ti pe al ver elir enn Lasanble Konstitiyant, ena enn serten flu asterla. Sa lager sivil dan Lalibi, kot USA-UK-Lafrans finn rantre, li finn azir pu kal lelan revolisyoner dan Tinizi ek Lezip.

Dan Lalibi, lager ant Kadhafist ek Anti-Kadhafist pe kontiyne. Bann rebel, ubyen “insirze” kuma medya apel zot, ena sutyen anterm larzan, zarm ek sipor diplomatik depi USA, L’OTAN ek Lerop. Laba osi, paret ena emerzans pli kler enn kuran Islamit. Avantyer, gran sef larme (ansyen lame drwat Kadhafi) finn اساسine, e zordi bann rebel zot mem pe dir, li paret bann Islamit dan zot prop kan responsab. Dayer, partu dan sa rezyon la, bann diktater, kan zot mat tu dimunn, finn osi mat kuran Islamit. Li ti vre lontan dan Iran, lerla dan Lalzeri, Irak, Lalibi, parey. Zordi dan Latirki, kan tu sef militer pe demisyone, li swit a enn konfli avek tandans

Islamit dan Guvernman. Larme li dibut garan pur enn serten degre sekularite. Seki arive, se kan diktater balye, lerla kuran demokratik lib, e kuran Islamit osi libere. Klerman dan enn premye tan, kuran demokratik, plito politik, li pli for, ek lerla, kan muvman la epwize enpe, bann Islamit kapav rantre. Dan Yemenn, mem zafer, kan Saleh pe afebli, zordi, sirtu dan Lenor, kuran Islamit pe vinn for, mem kuran pro-Al-Qaida.

Me, tu sa bann sulevman la, finn prodir enn gran dinamik anfaver rekonet Palestinn. Sulevman finn ogmant tansyon ant Israel ek Palestinn, atraver afebli Israel politikman. Sa ena anmemtan buku lespwar pu Palestinyen ki pe rod fer rekonet enn Leta Palestinn an Septam, me li osi ule dir ki Israel dan so dezespwar, kan li santi kwense, li kapav deside pu al fer kiksoz insanse kuma bombard sit nikleer dan Iran. Kumsa li pu provok enn ripost kont kit pei Golf, e lerla kumsa li espere li pu ris USA dan enn konfli militer dan Mwayenn Oryan.

Pakistan instab net

Alor, kan USA pe rod retir li dan Irak ek osi dan Afganistan aköz li an-dete, li pe bankrut ar lager (li dan *over-reach*), Israel pu sey kree enn sityasyon ki gard USA dan Mwayenn Oryan. Sirtu kan USA pe retir li depi Irak, fokes pe sifte, al ver Pakistan. Laba ena enn sityasyon intenab. Ena enn instabilite absoliman insutenab. Nerport ki Minis ki pran pozisyon kont lalwa blasfem, par exanp, li اساسine dan 48 ertan. Ena bom pe eklate partu. Par santenn milye Taliban ki finn bizin fwir Afganistan, finn vinn dan Pakistan. Sityasyon byen grav. Alor, Pakistann pe vinn santral dan problem mondyal. E li deza ena bom atomik. Fokes pe sifte depi Mwayenn Oryan a Pakistan.

Lamerik Latinn Enn Lot Zar Instabilite

Kiba ek Venezuela, 2 chalennj kont sistem kapitalist, enn depi plis ki 50 an, enn dan dernye 10 an, tulde pei pe sibir sekus. Kiba finn reziste blokis internasyonal tu sa letan la, me asterla li pe vinn pli difisil. Kote Venezuela, Hugo Chavez malad, e pe sweyn li pu kanser, alor ladrwat pe mobilize kan ena enn flu otur so lasante. Alor, sa kuran pli a-gos dan Lamerik Latinn, li osi dan sekus.

Kriz Imaniter Lafrik e

Nuvo Scramble For Africa

Ena enn kriz imaniter imans dan Korn Lafrik, dan Somali, Sudan, Etyopi, aköz finn ena enn lasesres kuma zame avan, e sa pe provok faminn. Anmemtan, bann lazans Nasyon Zini, kuma FAO, mank larzan aköz kriz ekonomik dan USA ek Lerop. Ek anmemtan, avek sa 2yem *Scramble for Africa*, gro konpayni pe met grapen lor later agrikol partu dan Lafrik, par santenn milye hektar, mem milyon hektar. Zot bann konpayni depi Kore, Lafrans, USA, Lend, Lespayn, Sid Afrik. Ek dirizan pei Lafrik pe bayant later. Sa pu fann lafaminn plis ankor, e li pu kree enn kriz terib dan Lafrik. Mem konpayni Moris, ansam ek Singapor, pe rod met grapen lor later dan Kongo.

Konklizyon

Alor, kan ena kriz enpe partu, ladrwat li rod sezi lokazyon fer enn perse. Mem lextrem drwat li lev latet. Get sa *Tea Party* dan Leta Zini, nu pa finn truv enn zafer kumsa dan Leta Zini depi lontan. Alor, li vinn irzan pu lagos met latet ansam, organize, planifye pu kree lespwar pu sorti dan sa kriz la lor baz enn program revolisyoner pu sosyalism.

Sa lartik la baze lor diskur Rada Kistnasamy dan Seminar Uver LALIT Dimans 31 Ziyet, e li swiv par enn kronoloji evenman Ziyet ek Ut, ki li finn azute pu REVI LALIT No 101.

Nu pe travers enn kriz politik, kot finn ena 6 Minis MSM demisyone depi Guvernman, syeze

KRIZ POLITIK ONN-GOWING ek SKANDAL MEDPOINT

Kriz politik pu dire.

Lavant Medpoint li enn diyl ant lafamiy Minis Finans Jugnauth
(kan Ramgoolam PM) ek lakes Guvernman.

Dernye fwa Jugnauth ti Minis Finans,
(kan Berenger ti Premye Minis), mem zafer.

Sa zar dezord la pa inplik zot tule 3. E li pa kapav disparet.

kuma bakbencherz. Lider MSM Pravind Jugnauth finn dir ki sa demisyon la, li ansutyin avek Minis Hanoomanjee apre ki ICAC finn aret li, met sarz lor li, pu so inplikasyon dan skandal Medpoint.

Dan deba politik drolman nu tann koz *Medpoint* depi plis ki 10 an.

An lane 2000 ti ena Lakor MSM-MMM pu eleksyon Septam 2000. Sa Lakor ki ti koni kuma *Lakor Medpoint*, akoz li ti konkretize dan enn batiman pu Lafamiy Jugnauth, setadir Klinik Medpoint. Dan sa Lakor, ubyen sa *diyl* la, ti ena 3 pwin: Premyer-man, Aneerood Jugnauth pu Premye Minis pu 3an, Berenger pu leres 2 an. Dezyeman, Karl Offman pu vinn Prezidan Repiblik interimer, e li pu stepdown pu fer plas a Aneerood Jugnauth an 2003. Trwazyeman, kan Paul Berenger pu vinn Premye Minis, Pravind Jugnauth pu vinn vis-Premye Minis ek Minis Finans. Kapav ti ena lezot pwin dan Lakor ki pa finn rann piblik.

Se dan sa manda la ki gayn enn skandal lor peyman enn som Rs45 milyon larzan Guvernman dan lakes Sun Trust. Sun Trust, rapel, li enn batiman 14 letaz, ki zere par lafamiy Jugnauth e ki so konstriksyon ti finanse ar larzan reste depi donasyon ki MSM finn gayne pu so kanpayn elektoral 1987. Kan MSM-MMM opuvwar 1991-1995, Guvernman lwe

enn-de letaz Sun Trust ar Minister Ledikasyon. Alor, kas Guvernman al dan pos Sun Trust, enn trust politiko-famiyal. Lerala, kan PT-MMM ti opuvwar ant 1995-2000, Premye Minis Ramgoolam ek Minis Ledikasyon James Burty David kas kontra avek Sun Trust, retir seksyon Minister Ledikasyon depi batiman Sun Trust. Sun Trust purswiv pu “Breach of Contract” pu Rs 45 milyon, inklir larzan domaz, etc. Me, pli gro skandal ankor pu vini: Kan ka Lakur vini, MMM-MSM dan Guvernman. Berenger Premye Minis ek kisannla Minis Finans? Pravind Jugnauth. Zot deside pu napa defann Leta kont purswit Sun Trust. Lakur dir li oblize rann zizman, donn maximen dedomazman, savedir Rs45 milyon larzan Guvernman a Sun Trust. Sa larzan la sorti dan lakes Guvernman kan Pravind Jugnauth Minis Finans ek Paul Berenger, Premye Minis, dapre Lakor Medpoint. Ala, gran skandal ki dekul depi Lakor Medpoint.

Gran Lager Jugnauth v/s Ramgoolam Snr

Eleksyon 2005, MMM-MSM perdi, a zot gran etonnman. Premye fwa *enn* parti dan sa 3 “gran” parti la gayne kont *lot 2* ladan. Lalyans Sosyal, ki ti konstitye par PT ek PMXD ek Les Verts Fraternel ek MTD ek MMSM, gayn eleksyon. Sa ti enn kanpayn elektoral kot Madam

Prezidan Repiblik, Sarojini Jugnauth, inplike dan kanpayn pu eleksyon Pravind Jugnauth, so garson, dan eleksyon zeneral Rose Belle, kot anfet Pravind Jugnauth pa ti eli. Travayist finn gayn enn viktwar, me avek Aneerood Jugnauth kuma enn pwa lur kom Prezidan Repiblik. Diskur Ditronn nuvo Guvernman Ramgoolam, ti derule lor Laplas Dike kot laful partizan Lalyans Sosyal finn imilye Aneerood Jugnauth. Spektak u pu rapel ti anime par Hassen Rojoo.

Kan zot dan lopoziyon, kan Pravind Jugnauth pa eli, lalyans ant MMM ek MSM eklate. Enn moman Paul Berenger Lider Lopoziyon, lot moman Nando Bodha, sak fwa depite dan Lopoziyon sanz kan. Bodha dir li enn “lopoziyon lwayal” pu premye fwa. Antretan latid PT vizavi MSM finn sanze. Sa li inportan. Sa finn debus lor enn muv etonan. Ramgoolam finn renuvle manda Aneerood Jugnauth, an 2008, kuma Prezidan Repiblik pu prosenn 5 an. Sa finn sinyal lefet ki Travayis pe opte pu enn Lalyans avek MSM.

Sa finn konfirme dan Eleksyon Parsyel, Fevriye 2009 dan Nimero 8, apre ki Ashok Jugnauth so syez finn kase pu frod elektoral. Sa ti enn keys ki Raj Ringadoo, kandida bati Travayis, ti mete kot finn akiz Ashok Jugnauth frod elektoral; kan li gayn so keys, kan ena eleksyon

Desin Goya, *And they are like wild animals*, 1883

ranplasman, Travayis swazir pu pa aliyn okenn kandida, me pu donn so ful baking a kandida MSM, Pravind Jugnauth. De lot kote MMM, dan enn desizyon vremen degutan, deside pu sute-nir kandidatir Ashok Jugnauth ki zisteman finn fek gayn so syez kase par Lakur pu frod elektoral. Pravind Jugnauth eli e dir ki li pu fer enn “lopozisyon ... lwayal”.

PT-MSM-PMSD fer Lalyans Lavenir

Antretan eleksyon zeneral 2010 pe koste, ena buku sinema traktasyon lalyans ant PT ek MMM, me finalman ena enn lalyans PT-MSM-PMSD, e ladan MSM gayn 18 tiket. Sondaz sa lepok la donn MSM selman 4% elektora, me li gayn otan tiket.

Eleksyon fixe pu 5 Me 2010, me *Caretaker Government* avek Navin Ramgoolam kuma Premye Minis ek Rajesh Jeetah kuma Minis Lasante pran desizyon pu lans tennder pu aste enn batiman pu fer enn Lopital Zeryatrik, enn lopital pu vye dimunn. Deskripsyon lor dokiman tennder, finn taye-lor-mezir pu *Medpoint*, Klinik ki lafamiy Jugnauth proprieter. Guvernman al delavan avek sa proze la, malgre ki Rapor enn komite dokter pa finn apruv sa lide enn lopital santralize pu vye dimunn.

Kestyon poze lor rol Ramgoolam ek Jeetah, e mem Aneerood Jugnauth, etan S. Soodhun dir ki Lakor ti fer Reduit?

Apré eleksyon kot MSM fer elir 12 depite, ladan li gayn 6 Minis, parmi Minis kle kuma Finans, Lasante, Turism, Sekirite Sosyal, Fonkson Piblik ek Komers. Anplis ki sa ena nominasyon trwa PPS, plis bann lezot nominasyon politik. Alor, nu realize ki MSM ti for dan sa Lakor ar PT la.

Prosedir pu aste Medpoint akselere, kot evalyasyon inisyual Rs75 milyon inn refer, e finn vinn finalman Rs144.7 milyon. Larzan Guvernman depi fon piblik la finn deburse, kan Minis Finans se Pravind Jugnauth, an Desam 2010, apre kont-evalyasyon firm Hoolooman Associates.

Zordi ena buku kestyon pe poze lor kisannla finn donn instriksiyon pu dezyem evalyasyon. Lider MMM, Paul Berenger finn akiz Navin Ramgoolam, ki asotur finn riposte par depozisyon lapolis pu difizyon fos nuvel. Asterla ena lanket CID lor akizasyon Berenger e ena osi ICAC ki finn al interoz Berenger, dan so lakaz.

Asterla, nu lafen Ziyet [zur Seminar LALIT], ena buku kestyon poze lor rol Maya Hanoomanjee pu fasilit prosedir

pu ki tranzaksyon Medpoint konplete avan 1 Zanvyé 2011 pu evit pey *Capital Gains Tax*. Ena osi kestyon poze lor implikasyon Pravind Jugnauth, antan ki Minis Finans, ki so responsabilite dan akseler peyman Rs144.7 milyon a enn konpayni familial.

Li inportan note ki an 2003, kan li Minis Finans, li organiz peyman Rs45 milyon a enn *trust* familial Sun Trust, e an 2010 ankor enn fwa li Minis Finans ki pe organiz peyman a Medpoint ki enn lot lantrepriz familial. Dan enn Paul Berenger Premye Minis, dan lot la Navin Ramgoolam.

Bérenger sakuy Lalyans Lavenir

Me, asterla, depi Zanvyé 2011, Paul Berenger pe sakuy Guvernman ar so bann kestyon lor Medpoint. Kifer Ramgoolam ek Jugnauth finn krwar zot kapav “*get away with it*”? Li pa kler. Sel posibilite se zot ti kone ki Berenger ek Jugnauth finn deza “*get away with it*” enn fwa avan.

Antuka, sa demisyon 6 Minis finn arive dan kontex buku friksyon alinteryer *Lalyans pu Lavenir* depi zot viktwar an Me 2010. Sa friksyon la li baze lor:

- Konfli permanan dan enn Lalyans ki ena enn Premye Minis ek enn aspiran Premye Minis. Kuma Ram Seegobin ti dekrir kuma 2 lisyin avek enn sel lezo.
- Atak konstan depi parلمانter bakbenncher Travayis kont MSM. Shakeel Mohamed dir MSM *a very small party*; Nita Deerpalsing dir lor skandal medpoint *seki legal pa neserman moral* e sa rebran lor paz FaceBook Suren Dayal.

- Kritik Soodhun lor Tennker petrol Betamax ki apartenir a lafamiy Jeetah. Soodhun sibir enn anpitasyon so Minister. STC al ar Minis Sik Yuen, enn PMSD.

- Dan bann sirkonskripsyon ena konfli, par exanp ant depite Travayis Suren Dayal, enn kote, ek Leela Devi Dhookun ek Pravind Jugnauth, lot kote, kan sa de la finn al fer sayt vizit dan nimer 8 san invit S. Dayal

- Konfli ant bann azan PT ek MSM lor pos travay, lor nomina-syon politik
- Konfli ant antreprenner ek kontrakter lor kisannla, pe gayn plis kontra.
- Onivo ekonomik ena sa preferans MSM pu enn devlopman ki pwint ver Les ek Navin Ramgoolam get plito ver Lwes, mem si li sey politikman resanble rezim diktatir dan Singapur.

Tu sa konfli la li devwal manigans burzwazi ki fye lor Leta pu so expansyon. Seki nu kalifye dan *LALIT* kuma enn burzwazi deta. Nu rapel kan ti mont Medpoint, Aneerood Jugnauth ti Premye Minis. Parmi aksyoner Medpoint ti ena konpayni etatik SICOM ek SIC ki finn aste aksyon an 1993 kan Aneerood Jugnauth Premye Minis e Paul Berenger dan Gvernman. Devlopman sime avek ron-pwin *Continent* ti kwinsid avek proze Medpoint mem lepok.

Dan lezot sektor osi nu truv mem patern, parey kuma kontra ar konpayni Betamax transport petrol, kot Minis Jeetah inplike.

Mem si larzan Rs144 milyon, li plito enn peyman familyal ubyen enn re-peyman pu depans dan kanpayn elektoral, ki enn sutyen pu burzwazi deta, li enn siyn enn inpinite ki devlope kan servi laparey deta pu favoriz serten kopin dan biznes.

Derulman bann evenman otur skandal Medpoint

Merkredi 20 Ziyet

ICAC emet manda-dare kont Maya Hanoomanjee ki ti sipoze prezante me pa finn ale. Maya Hanoomanjee admet klinik Appolo mem zur pu rezon malez.

Zedi 21 Ziyet

Resewar long vizit Prezidan Repiblik, Aneerood Jugnauth, an prezans Nando Bodha ek Shawkatally Soodhun. Parkont Herve Aimee ki ti al rann visit antan ki kolistye Maya Hanoomanjee, pa finn gayn akse.

Vandredi 22 Ziyet

Arestasyon Maya Hanoomanjee e inkilpe su sarz *public official using her office for gratification* savedir abi de puvwar. Maya Hanoomanjee kontiyn gard so pos Minis malgre so inkilpasyon.

Lindi 25 Ziyet

Pravind Jugnauth ekurt so vizit e rant Moris depi Geneve.

Mardi 26 Ziyet

Konferans de pres kot Pravind Jugnauth anons demisyon 5 minis MSM an solidarite avek Maya Hanoomanjee ki finn sumet so demisyon pli boner. Pravind Jugnauth dir ki zot pa dakor lor manyer inzis ki ICAC finn azir kont Maya Hanoomanjee. Zot anonse ki zot pe rest dan *Lalyans pu Lavenir*, pu syeze kuma bakbencher. Antretan 3 PPS MSM pu kontiyn okip zot fonksyon. Kominike Premye Minis par interim Rashid Beebeejaun kot nom bann Minis siplean pu ranplas 6 minis MSM ki finn demisyone.

Lindi 1 Ut

Navin Ramgoolam rant dan pei e zwenn Pravind Jugnauth Clarisse House. Mem moman biro Premye Minis emet enn kominike pu sutenir travay ki ICAC pe fer.

Merkredi 3 Ut

Rankont Clarisse House ant Navin Ramgoolam avek bann parlamanter Ptr, PMSD kot parlamnter MSM pa invite.

Dimans 7 Ut

Remaniman e prestasyon serman kat nuvo Minis pu ranplas Minis demisyoner. Parmi nuvo Minis ena Lormesh Bundhoo, Suren Dayal, Cader Sayed Hossen e Jim Seetaram ki enn MSM ki finn sanz kan. PMSD gayn Minis Finans (Xavier Duval) ek Minis Turism (Michael Sik Yuen). Konferans depres MSM kot Pravind Jugnauth anons bann lezot "veritab" rezon kifer MSM pe kit Gvernman. Demisyon 3 PPS MSM, Mireille Martin, Mahen Jhugroo ek Pratibha Bholah.

Mardi 9 Ut

Mireille Martin e Pratibha Bholah menas depozisyon lapolis akoz arselman ki Travayis pe fer, kan zot pe fors zot zwenn gvernman.

Rankont P. Jocelyn Gregoire avek Navin Ramgoolam pu diskrit *Equal Opportunity Act*.

Zedi 11 Ut

Rankont Pravind Jugnauth avek Paul Berenger pu diskrit reform elektoral.

Vandredi 14 Ut

Rankont Navin Ramgoolam avek Jayen Guttarree ki finn dire dapre *Week-End* pu environ 3ertan.

Mardi 16 Ut

Demisyon Mireille Martin depi MSM atraver enn kominike depres. Li zwenn depann lor puvwar diskresyoner

Merkredi 17 Ut

Rankont Paul Berenger ek Navin Ramgoolam, Batiman Trezor pu diskrit reform elektoral.

Zedi 18 Ut

Prestasyon serman Mireille Martin kuma Minis *Equalite de Genre et la famille* ek Satyadeo Moutia (PT) kuma Minis Finans. Nonkasyon 4 PPS koz Abdullah Hossen, Reza Issac, Dhiraj Kanjiet ek Arundhara Prasad.

Bulbak: To realize, Jabaljas, dan gvernman ena zis ena sel *back-bencher*. Savedir ki preske tu dimunn dan gvernman, zot depann lor puvwar diskresyoner Premye Minis Ramgoolam.

Jabaljas: Mo krwar to pe koz depite Rodrig Leopold. Me selman to pe fer erer: ena osi enn

Minis Egalite de Genre et la famille
Bulbak: Pidi. Nonkasyon 4 PPS koz Abdullah Hossen, Reza Issac, Dhiraj Kanjiet ek Arundhara Prasad.

Jabaljas ek Bulbak

Ramgoolam GOSK, FRCP, limem.

Jabaljas: Samem, kontinye fer to futan. Zis lakoz nu PM ena bann koneksyon fraternel dan bann institisyon britanik, to pe fer tu kalite insinyasyon.

Bulbak: To realize, Jabaljas, zis dan lepok kan nu guvernman finn finalman kumans tret leta Britanik de malonet, tret, ek perfid lor seki zot pe fer ek Chagos, lerla mem ki bann institisyon Britanik truv nesesser pu donn Ramgoolam tu kalite tit onorifik. To pa truve ena enn kwinsidans dan tusala?

Jabaljas: Si mo konpran byen, to pe tret Ramgoolam de transfiz ki leta Britanik pe sey rekipere.

Bulbak: La to pe met parol dan mo labus. An parlan de transfiz, ki to panse lor sa 2 mam MSM ki finn sot miray pu tap enn fotey minis?

Jabaljas: Abe Berenger ena rezon: zot bann transfiz ki finn vann zot parti. San sa de la, guvernman Lalyans pu Lavenir pa ti pu ena buku lavenir, ek ti pu oblize rod enn nuvo lalyans.

Bulbak: Si kumsa, ki to panse lor enn dimunn ki an 1990 finn

sorti depi lopoziyon pu vinn Konseye an Dezarmaman pu guvernman Jugnauth?

Jabaljas: Mo pa rapel kisann-la to pe koze, me sirman li finn fer sa dan lintere siperyer di peyi.

Bulbak: Samem ki mo truv drol ar twa: to tultan pare pu defann tu seki indefandab. Taler to pu dir mwa ki tu sa trikmaryday otur Medpoint, li dan lintere bann vye dimunn.

Jabaljas: Abe ki to truv pa bon si Ramgoolam anvi konstrir enn lopital zis pu nu bann gran dimunn. Mo kone tu bann exper medikal pa dakor ek sa proze la, me rapel ki PM li pa zis enn dokter limem, me li enn FRCP.

LALIT AN AKSYON Veye Palestinn

Vandredi 29 Ziyet, ti ena enn evennman memorab dan Orl Grand Rivyer: veye Palestinn organize konzwinntman par LALIT ek Sant Idriss Goomany. Ansyin Prezidan Repiblik, Cassam Uteem, ki finn res fidel a lalit pu liber Palestinn, ti fer diskur luvertir. Ti ena osi mesaz depi Jooneed Jeeroobarkan.

Lasal ti ranpli avek dimunn ki ti res tut olong veye la. Get reportaz veye pli lwen dan REVI.

LALIT partisip dan deba lor kriz politik

Kan ena seki apel “lakriz”, lerla lapres ek radyo rod LALIT preske tulezur pu intervenir. Kamarad Ram Seegobin, Alain Ah-Vee ek Lindsey Collen finn dan plizyer program-deba radyo pu komant “lakriz” politik ek osi lor bann diferan tem ki dekul depi kriz politik: kriz ekonomik ek nesessite pu enn veritab sanz-man demokratik onivo lekonomi, reform elektoral ki al dan direksyon aprofondisman demokrasi ek egalite.

U kapav gayn rezime bann pwin ki bann kamarad LALIT finn fer dan editoryal, lartik lor reform elektoral, ek lartik lor kriz otur medpoint dan REVI.

Seremoni pu Lansman Revi LALIT numero 100

Le 6 Ziyet, ti ena lansman Revi LALIT numero 100. Get lartik ver lafen REVI.

LALIT ekrir Premye Minis

Seki ti interesan avek Veye Palestinn ti sa nuvo volonte ek lantuzyasm pu lite pu liberasyon Palestinn. Tu dimunn prezan finn kone ki onivo internasyonal, lalit pu liber Palestinn li enn lalit kle onivo internasyonal. Lor enn propozisyon depi Lasal, enn desizyon finn pran pu adres enn let a Premye Minis pu dir li ki dan sa moman kle kot pe ena muvman internasyonal pu rekonesans Palestinn onivo Nasyon Zini, Repiblik Moris bizin fer tu dan so kapasite pu travay onivo diplomatik ver sa rekonesans la. Get let ki finn siyne par LALIT, Sant Goomany, CTSP ek Ansyen Prezidan Cassam Uteem, dan REVI.

Lekol de Kad LALIT

Ti ena enn lekol de kad LALIT pandan 3 zur le 27-29 Ziyet dan Orl Grand Rivyer. Ti ena 31 dimunn prezan, sirtu zenn pu enn kur politik lor size daktyalite: analiz deklas, ki ete “blok

istorik”, dekolonizasyon, listwar politik Moris, ekoloji, kriz ekonomik mondyal ek osi ti ena laspe pratik ki ed konesans militan kuma kuma pu fer enn pawerpoynnt, kuma pu pran minits, kuma pu koze anpiblik.

Seminar Uver LALIT

Dimans 31 Ziyet, ti ena seminar uver LALIT anplen kriz politik. Li ti enn lokazyon pu analiz li an plis profonder. Nu ti osi analiz kriz ekonomik mondyal ki pe ena onivo internasyonal. U kapav gayn enn rezime sertin extre papye ki ti prezante par Rada Kistnasamy lor kriz politik otur Medpoint ek papye Ram Seegobin ki ti sirtu lor kriz ekonomik mondyal dan REVI.

Nuvo literatir lor ekoloji

LALIT finn fek pibliye enn tiliv 50-paz ki enn draft tradiksyon introdiksyon enn liv apel *The*

Ecological Rift: Capitalism's War on the Earth par John Bellamy Foster, Brett Clark ek Richard York ki re-aktyaliz teori Marxist lor ekoloji. Sa liv la montre lavans teorik ki Marxism ena pu explik kriz ekolojik ki lemond pe traverse aktyelman zordi. Komisyon LALIT lor Ekoloji ek Lenerzi pe populariz sa bann lide la pu ki LALIT integre sa bann lide la dan nu analiz, stratezi ek pratik politik anzeneral.

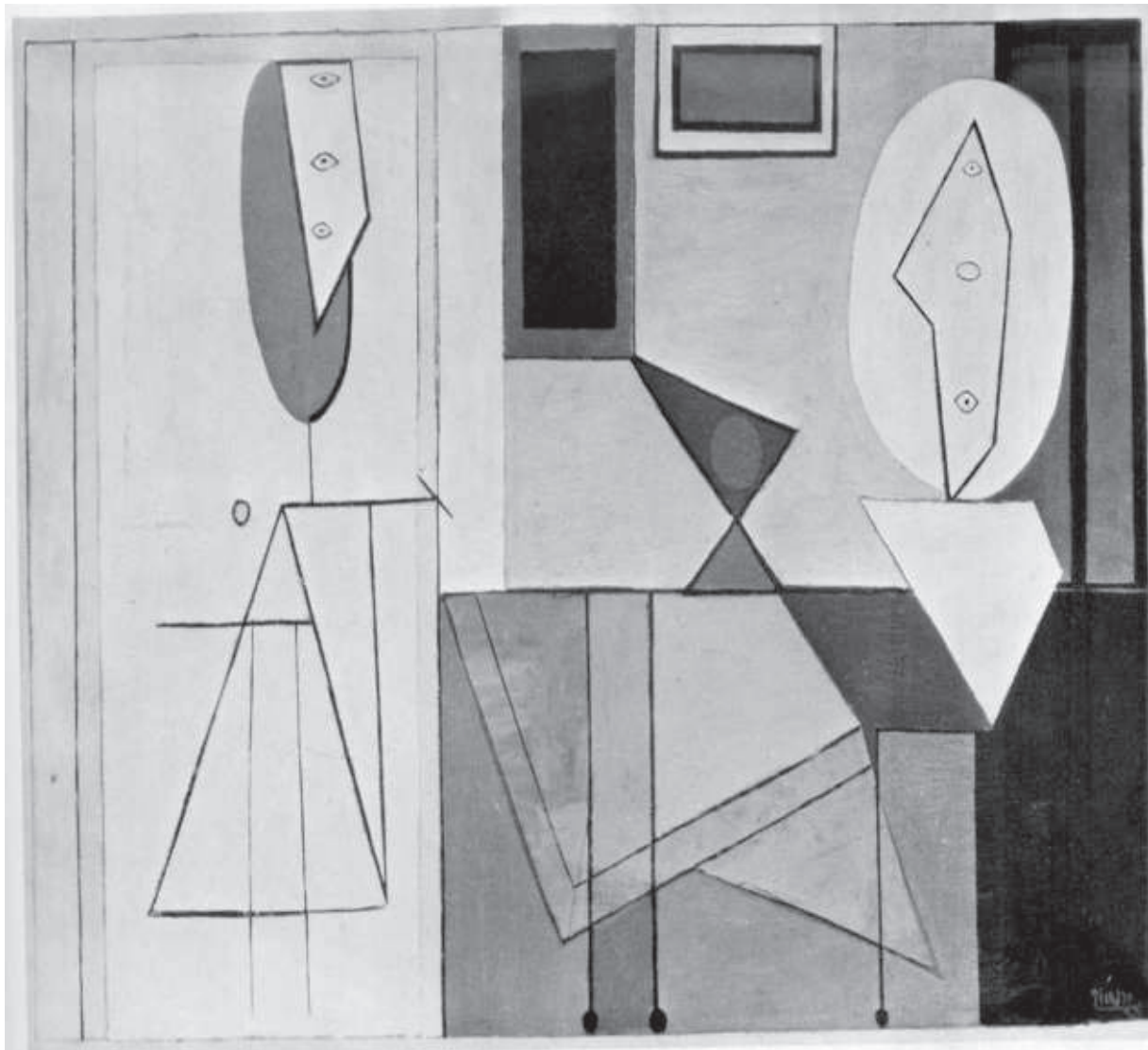
Komisyon Sindikal LALIT zwenn

Merkredi 3 Ut, Komisyon sindikal LALIT ti zwenn pu analiz sityasyon sindikal ek sityasyon klas travayer. Li ti enn reynon kle dan konpran mitasyon dan muvman sindikal. Get lartik lor analiz mitasyon muvman sindikal paz dan REVI, ki rezim

analiz ek deba ki ti ena dan sa reinyon Komisyon-la.

Websayt LALIT kontinye gayn buku viziter

Nu web-sayt pe kontinye gayn enn mwayen 1,000 hits par zur. Ena nuvo seksyon odyo, ki pe devlope. Ena nuvo rikording finn eplod.

Desin Picasso, the Studio, 1927-28

lalimyer ki sirviv siklonn, deryer

LALIT & KOMITE CENTRE IDRIS GOOMANY ORGANIZ VEYE PALESTINN

Sulevman dan Mwayen Oryan ek Lafrik Di Nor
finn sanz balans defors dan Palestinn,
ek ant Palestinn ek Israel.
Li enn moman pu azir.

enn bandrol 'VIV PALESTINN', tu dimunn ti mont dan Horl pu ekut diskur luvertir par Ansyen Prezidan Cassam Uteem.

Li inportan note ki samem zur la (e nu finn selman aprann sa atraver enn lartik *Le Matinal* landime), Kabine Minis ti pran not enn reket formel depi dirizan Palestinn pu etablir relasyon diplomatik ar Moris. Sa kwinsidans la demontre tayming parfe sa veye konzwin la.

Lafil orater ki finn pran laparol pandan sa sware la ti eksplisit nuvo sityasyon dan Palestinn ek ki lalit ena pli divan. Cassam Uteem ti fer sa kler dan so diskur luvertir, ek lerla lezot orater, Imran Dhanoo lor nom *CIG*, Ram Seegobin pu *LALIT*, Alain Ah-Vee ek Ragini Kistnasamy ki finn partisip dan aksyon solidarite andan Palestinn ek tule trwa ko-prezidan Ally Lazer, Rajni Lallah, ek loter sa reportaz la, Lindsey Collen. Ki ete sa nuvo sityasyon la? Li sa seri sulevman dan Mwayin Oryan tutotur Palestinn ki finn modifye balans defors. E sa asontur finn amenn kumansman luvertir pasaz Rafah depi Lezip pu rant Gaza, sa finn amenn lafin bann rezim ki ti kolabore ek konplis ar Israel so lokipasyon Palestinn, sa finn amenn presyon lor Hamas ek Fatah pu reini ansam pu met delavan enn Rezolisyon dan Nasyon Zini pu rekonesans Leta Palestinyin. Finn ena osi elarzisman presyon internasyon-

al anfaver Palestinn sinbolize par aksyon konserte "Flotil La-liberte" pu kas anbargo lor Gaza, ek lerla finn ena represyon kont sa flotil bato la. Tusala pe pase kan ena lor twaldefon deklin anpik USA kuma enn pwisans ekonomik mondyal. Ala nuvo sityasyon. Izolman Israel li anmemtan enn siyn lespwar parski li vedir kumansman lafin so inpinite, anmemtan enn siyn posib danze, amezir ki Israel vinn deplizanpli dezespere. Seki bizin fer politikman, dan enn tel lepok, finn osi argimante dan enn fason koeran ek konverzan.

Enn lot laspe sa sware la ti prozeksyon enn seri slayd resan lor Palestinn ki gran fotograf Jano Couacaud finn fer e ki limem ti prezante. Bann zimaz diferan plas dan Palestinn ti reviv divan nu lizye. Gran poet, Umar Timol, ti lir enn so prop poem lor lorer bombardman Gaza ki finn rezonn avek lemosyon dan nu zorey ek dan nu leker. Tusa finn kontribye pu fer sa sware la enn moman memorab. Li finn sinnyal demaraz enn nuvo faz dan lalit lepep Palestinyin.

Ansyen Prezidan Repiblik ti striktir so diskur otur trwa poem Palestinyin, ki li ti lir dan zot versyon Franse. Enn ti lor later, enn lor rezistans ek enn lor defians. Li finn answit lye sa trwa lavwa Palestinyin pwisan la ar nuvo sityasyon politik ek realite zeo-politik lemond zordi. Malgre ki li finn demar so diskur

ar enn lavwa anrwe aköz enn problem lagorz persistan, M.Cassam Uteem finn koze pandan trant minit. So diskur ti enn linspirasyon pu nu tu. Li finn tutolong met lanfaz lor rezilyans lepep Palestinyin fas a enn agresyon osi long par Zionis Israelyin. So konesans detaye, presi lor bann isyu politik ki anze, ansam ar so kapasite pu koz ar so lasistans dan bann mo sinp, finn fer li devlop argiman byen fite. Li finn koz kareman anfaver kanpayn boykot, dezinvestisman ek sanksyon (BDS) kont Israel, kanpayn ki pe pran lanpler internasyonal, ki finn enn zuti byin itil dan lalit anti aparteid dan Moris, ek lor kimanyer nu bizin fokes lor zis enn u 2 prodwi. Li finn osi koz anfaver ki aret tutswit tu kolonizasyon par Israel, ki lev blokis lor Gaza ek anfaver rezolisyon Lasanble Zeneral Nasyon Zini pu rekonesans enn Leta Palestinyin an Septam. Li inportan, li'nn dir, ki nu pa truv Israel kuma enn "tipiti Leta" izole, nu pa rant dan so zwe fer li pas pu viktim; Israel anverite form parti USA, enn Leta imans, enn siper-pwisans. Li finn pled pu tusa milyon Palestinyin, buku parmi finn viv dan kan refizye depi de zenerasyon, enn size ki lezot orater apre finn rebran.

2 manb *LALIT* ki finn al Palestinn plizir fwa dan kad aksyon solidarite internasyonal ti donn temwanyaz for. Ti ena buku

lemosyon dan lasal kan zot ti pe pran laparol. Ally Lazer ti dekrir zot kuma “ero Morisyin”. Dan zot temwanyaz personel tulede manb LALIT finn fer eloz dinite ek kuraz lepep Palestinyin fas a sa vyolans ek latak ale-mem depi Israel. Anmemtan zot finn lye zot vizit ar detay presi lor sityasyon zeo-politik zordi.

Dimunn prezan ti aplodi enn Palestinyin ki ti prezan dan lodyans. Li finn dir ki li finn ne Larabi Saodit ek parey kuma par milyon refizye, li pa gayn drwa return Palestinn. Li marye ar enn Morisyenn. Ti ena osi lezot dimunn depi deor ti prezan dan veye e sa finn donn sa evennman la enn fiyling internasyonalist ki pu neseseer pu viktwar dan sa lalit la. Trwa volonter depi LALIT ti pe donn kudme tradir tu diskur pu dimunn prezan sorti Langleter, Laoland, Pakistan, Belzik, Lind ek Danmark.

Imran Dhanoo, pu CIG, ti kumans so diskur par dir ki, alor ki buku dimunn pe pans skandal Medpoint, tu seki reini isi dan GRNW, pe osi, anmemtan fokaliz lor Palestinn. Li ti fer enn pledwaye kler ek byin dokimante anfavere lepep Palestinyin, ek pu dimann Guvernman Moris pu napa sede divan ninport ki kalite presyon ekonomik ek politik. Li finn remersye so koleg Norman pu kudme dan preparasyon so diskur.

Ram Seegobin, lor nom LALIT, ti fer enn diskur pwisan ek inpreyne ar lemosyon, finn donn enn apersi bann isyu politik anze. Li ti met lanfaz lor neseseite mintenir presyon lor guvernman Moris. Resaman Israel finn fer bann muv pu gayn kik form reprezantasyon politik dan Moris; enn delegasyon ti rann vizit Prezidan Repiblik dan Reduit ek Premye Minis dan so biro. Li finn dir ki Moris bizin refiz donn reprezantasyon diplomatik Israel tank ki lokipasyon kontiyne. Ram Seegobin finn dir ki ti bizin etablir relasyon diplomatik avek Palestinn, ki Nasyon Zini pu

Lindsey Collen ek Ally Lazer ti ko-prezid veye

desid rekonet kuma enn Leta byinto. Li finn dir ki Israel finn afekte direktman par sulevman partu dan Nor Lafrik ek Mwayin Oryan, ek osi par bankrut iminan Leta Zini. Me li finn averti ki Israel kapav azir brit, ek ki enn latak kont Liran pa inposib. So bi se pu provok enn risponns militer kont enn pei Golf ki asontur pu antrenn Lamerik dan enn lager dan sa rezyon la.

Reeaz Chuttoo depi lasistans finn propoz enn aksyon komin pu sutenir lepep Palestinyin, ek reprezantan CIG finn propoze ki organiz samem kalite evennman la dan lezot landrwa. [Dayer pu ena enn Phoenix le 6 Septam.]

Veye la ti karakterize par manyer ki tu diskur ti konverze, anterm konteni ek anterm lafors langazman. Pa ti ena okenn vasilyasyon. Veye ti ariv a enn program lor 7 pwin:

- *Non a nuvo lalwa Israel pu kriminaliz boykot kont koloni!*
- *Zel tu koloni ek konstriksyon nuvo koloni tutswit!*
- *Non a represyon kont flotila Gaza! Lev blokis!*
- *Guvernman bizin sutenir rezolisyon UN pu enn Leta Palestinyin!*

**Fode pa ena okenn relasyon diplomatik ar Israel tank ki lokipasyon kontiyne!*

**Wi a reprezantasyon diplomatik Palestinn dan Moris!*

**Boykot Israel! Boykot masinn Caterpillar ki servi pu detrir lakaz Palestinyin!*

Kan li ti pe ko-prezide Rajni Lallah ti fer enn rezime sa bann pwin la.

Zis avan veye kumanse ek alafin, dimunn ti gayn enn bol lasup ek dipin lor lavarang Horl, pu fer fas freser liver ek pu sinboliz partaz. Enn grup manb LALIT ti prepar lasup sirplas apre sesyon *Lekol dekad LALIT* pli boner ek CIG ti amenn dipin so. Lavwa santer lezander Ezipysin, Oum Kalsoum, ti ranpli plas la. Alain Ah-Vee ti aste enn CD so sante kan li ti Palestinn, bann sante ar lekel li finn amure depi li tipti kan li ti tann lavwa sa santez la lor Radio Lezip. Anfet solda Israelyin ti kokin so CD kan ti fer lafuy ar li dan Palestinn. Alain Ah-Vee pa ti bulverse otan, parski li dir ki li kontan kone ki bann solda osi apresye so sante! Resaman, so bann kamarad finn ranplas so CD kinn kokin par enn lot ki ti zve dan veye.

Dimunn ki ti prezan dan veye ti sorti depi partu sirtu depi rezyon Port Louis byinsir, inkli Plaine Verte, La Tour Koenig, Grande Riviere, me osi depi Curepipe, Rose-Hill, Montagne Blanche, Beau Bassin, Vacoas, Mount Ory, Bambous, Flic-en-Flac, Camp Le Vieux, Cite Richelieu, Quatre Bornes.

MESAZ SOLIDARITE JOONEED JEEROBURKHAN

Sa mesaz depi Jooneed Jeeroburkhan pu veye la ti telman presi ki nu ena plezир pibliye li. Ala seki Jooneed finn ekriр depi Canada:

Mo salye muvman Lalit ek Sant Idriss-Goomany pu sa veye solidarite ki zot finn organize avek lepep palestinien.

Sa levenman la koincid avek enn turnan istorik : swasansiz-an apre kreasion Nasion-zini ek swasannkatr-an apre so rezolision 181 pu partisionn Palestinn ki ti anba manda britanik, l'ONI pe al anfin rekonet enn Leta palestinien, mem si Loksidan pa dakor.

Sa momentom rekonesans la enn lot sintom for ki lezemoni oksidantal pe al fini apre sink-syek dominasyon lor lemond antye. Depi lafin Deziem Ger mondial, Loksidan finn servi soutien inkondisionel Izrael kuma enn test espesial pu li pruve ki so lezemoni tuzur pwisan ek ki li kapav kontinnye defie lemond antye.

Mo fier ki bann kamarad morisien finn aksepte linvasion Lalit ek Sant Idriss-Goomany ek ki zot finn reini zordi swar pou azut zot lafors pu akseler sa momentom-la enntipe plis.

Bizin boykot Caterpillar, ki vann buldozer pu kraz lakaz palestinien anba lokipasion militer izraelien. Wi. Me ena enn-pil lezot target pu boukote. Chek sitweb Muvman BDS (Boykot, Dezinvestisman, Sanksion) lor internet, zot pu gagn enn pil linformasion lor kanpagn mondial pu izol lapartaid izraelien. Ena omwin 120 prodwi ek mark ki vize, Coca-Cola ek Estee Lauder ladan.

Cassam Uteem pran laparol dan veye

Sa kanpagn-la finn kumanse an ziye-2005, pu premye laniverser zizman Lakur internasional kont miray lapartaid izraelien an Ciszordani, kan preske 200 lorganizacion ek grup sosiete sivil palestinien finn lans enn SOS pou dimann enn soutien mondial pu enn muvman non-violan ek lezitim bann sitwayen pu boykot ek izol Izrael.

Enn-pil lorganizacion sosiete sivil izraelien finn tutswit reponn prezan. Zot finn mem fer travay debaz pu etablir lalis bann prodwi ek bann konpagni ki bizin boykote. Ena sivil palestinien ki finn al ankur an Frans ek dan Kanada pu atak sertenn konpagni ki travay pu bann kolon sionis dan Teritwar okipe. Bien vit, kanpagn BDS finn multiplie dan plizier peyi.

Lane dernie mo ti dan bazaar Porlwi ek monn etonne ki zot ti pe vann zoranz Jaffa laba. Dan enn servis relizie pu enn mariaj dan lafami, enn ti imam finn fer enn gran diskur kot linn denons bann zwif aköz lokipasion. Monn dir li pa denons tu bann zwif, paski ena zwif ki pli gran alie palstinien dan sa lager pasifik-la. Ek ena arab, kuma Lezip Hosni Mubarak (sa lepok-la), ki gran alie Izrael. Monn dir li al organiz enn boykot zoranz Jaffa dan bazar Porlwi. Linn paret etonne, me linn gard so lespri uver : linn dir mwa li pu chek sa.

An oktob 2010, kanpagn BDS-Kebeq finn organiz enn gran konferans mondial dan lavil Monreal kot ti ena konferansie palestinien,

sidafriken ek usi otokonn canadien. Plizier kuran BDS dan lemond finn konverze, ek Steve Faulkner, enn angle ki travay pu sindika travayer minisipal Lafrik-disid finn deklare : « BDS has now become an unstoppable movement! » (Sa muvman BDS-la, nepli kapav aret li!).

Prinsipal orater ti Omar Barghouti, fondater Boycott National Committee – BNC (Komite nasional boycott). «Vye system pe ale. Laks USA-Izrael pe sakuye. BDS pe monte. Li bien ankre dan drwa internasional ek dan valer iniversel lazistis, egalite ek drwa imen », Barghouti finn deklare.

Linn sit gran poet palestinien Mahmoud Darwish pu lans enn slogan ki tudimunn finn adopte : « Asiez zot siez! ». Sa ule dir : si Izrael pe asiez bann palestinien, ek pa zis dan Gaza, bann palestinien bizin asiez Izrael, boykot li, izol li. Avek soutien lemond antye. San okenn violans. Me lor baz drwa ek egalite.

Sosiete sivil dan tu Loksidan ek dan lemond antye finn mobilize pu kanpagn BDS paski dimunn pa dakor ek pozision zot guvernman, ki koz drwa imen me ki apiy linzistis Izrael. Sa kanpagn-la donn dimunn lokazion pu azir dan litere lazistis. Mazine ki lefe rezistans palestinien finn ena lor revolision demokratik dan bann peyi arab. Pa kapav suzestime sa lefe-la : kumadir Intifada finn debord Teritwar okipe ek finn repann depi Marok ziska Yemenn!

Sa veye zordi-la montre ki Moris usi pe buze. Bravo. Anou kontinnye lalit.

Jooneed Jeeroburkhan
Montreal
16 August, 2011

Dear Sir,
An historic resolution is coming before the next UN General Assembly in September: for the recognition of the State of Palestine. This diplomatic move initiated by the joint Palestinian leadership has already been endorsed by some 123 countries, all of whom are state members of the UN. This initiative

JOINT LETTER TO PRIME MINISTER ON U.N. RESOLUTION IN SEPTEMBER ON PALESTINE STATE

is indeed a momentous opportunity to bring an end to more than 40 years of military occupation and 60 years of colonisation of Palestine by Israel. This is why we are writing you this joint letter.

Since 1948, hundreds of thousands of Palestinians have been forced into exile, and are still denied the right to return to their homes. This is illegal. There are now some 7 millions Palestinian refugees, living in refugee camps, internally displaced, and living in exile in countries all over the world. In 1967 the Israeli army occupied the West Bank, the Gaza strip, East Jerusalem, the Golan Heights and Sinai. Although Israel retreated from Sinai, there are still today four million Palestinians living in the occupied territories, under a severe military regime, devoid of basic civil rights and subject daily to arbitrary and repressive violence at the hands of the Israeli security forces. They are repeatedly stopped and controlled by army check-points. In the West Bank, over two million Palestinians are confined into dozens of fragmented enclaves, separated and surrounded by a system of road blocks, fences, walls, trenches, barriers, checkpoints and also by Israeli settlements (colonies). We write to you to call attention to the importance of working for a massive vote in September in favour of the recognition of Palestine at the UN.

For decades Israel has continued its policy to fragment, confiscate and illegally annex Palestinian land. The Israeli army has pursued its policy of bulldozing Palestinian houses, destroying their olive orchards, often their main source of revenue; and is maintaining the construction of the 700 km 'Apartheid Wall', a wall ruled 'illegal' by both the Israel Supreme Court and the UN International Court of Justice at The Hague. Israel continues to impose a criminal economic blockade on the inhabitants

of Gaza, and even sabotaged boats of the humanitarian Freedom Flotilla, bringing them supplies. This terror, intimidation, intransigence and impunity of the Israeli pro-settler Government should be stopped. This, too, is why we are writing to call on your Government to support the initiative for the recognition of the State of Palestine.

Successive US-led 'peace initiatives' have failed. It is time for a complete shift from a futile peace process with an Israeli State being in bad faith, to embarking on a new road to end this longest military occupation in history. We believe that the bold Palestinian move for UN recognition could be the best opportunity to arrive at this. This new Palestinian initiative is already starting to modify the balance of forces in favour of freedom and peace. The UN, World Bank and the IMF have all recently announced that Palestinians are 'ready' to run an independent State, but they add that the main constraint to success is the Israeli occupation. At the same time the 'Boycot, Disinvestment, Sanctions (BDS) Campaign' launched in July 2005 by some 170 Palestinian organisations and which is gathering momentum, is contributing to the isolation of the Israeli State. The recent wave of popular revolt in the Middle East and North Africa is accelerating this process and cutting Israel from its previous allies in this region, like the ex-Mubarak regime of Egypt. The time is ripe for the recognition of a Palestinian State.

Granting statehood to Palestine will definitely further change the dynamics and pave the way towards a new path for progress. It should be given our full support. In the past the Mauritian Government has, on several occasions, condemned Israel for its military aggression in Lebanon, for the bombing and siege of Gaza in 2008-09. The Mauritian

government even suspended its diplomatic relations with Israel; we call for the suspension of diplomatic relations to be maintained until the end of occupation and the halt to colonisation of Palestine. More recently the Cabinet of Ministers has received a proposal from the Palestinian Government to establish formal diplomatic relations with Mauritius. We hope that your Government will respond favorably to this proposal.

In conclusion, it is through this letter that we wish to appeal to your Government to stand on the right side of history, and not only to vote in favour of the resolution calling for the recognition of a Palestinian state, but also to take a public stand on the issue and to embark on diplomatic initiatives to encourage other States to do the same when the time comes in September at the next UN General Assembly. In doing so, Mauritius will join the growing international voice in favour of the independence of Palestine and support the legitimate aspiration of the people of Palestine for peace, justice and freedom.

Yours sincerely,

JOINTLY SIGNED BY

Imran Dhanoo for **Idriss Goomany Centre**

Jane Ragoon for **Confederation Travailleurs Secteur Prive**

Alain Ah-Vee for **LALIT**

Cassam Uteem as **Former President of the Republic**

Copies to:

Minister of Foreign Affairs, Regional Integration & International Trade, Hon. Dr. Arvind Boolell. Press.

Merkredi 3 Ut, Ram Seegobin ti fer enn kozri pu Komisyon Sindikal LALIT, ki ti swivi par deba parmi manb prezan depi diferan sindika dan diferan sektor. Sesyonla ti dire 2-3 ertan. Ala, enn apersi.

Nu ti swazir met size "Mitasyon dan *lalit sindikal*", plito ki zis "Mitasyon dan *muvmman sindi-*

MITASYON DAN LALIT SINDIKAL

Pa zis lorganizasyon sindikal ki ena mitasyon,
me enn seri nuvo devlopman
pe amenn mitasyon dan lalit sindikal, limem.
Ram Seegobin dirizan LALIT explike

kal”, parski nu ti anvi inklir muvman sindika – manyer muvman sindikal azir-pa-azir, zot ankadreman legal, byensir - me osi mitasyon profon dan relasyon indistriyel, setadir serten mitasyon resan ki telman inportan ki zot ase pu sanz rapor defors deklas dan pei. Zot sanz *lalit sindikal*, pa zis muvman sindikal. Sa pu petet ed nu konpran avek plis presizyon degre konbativite klas travayer, sirtu kapasite klas travayer fer fas a azanda burzwazi.

Setadir, kan nu pe koz “mitasyon” nu pe koz 2 zafer, mitasyon dan sindika ek federasyon, ek pli inportan, mitasyon osi dan relasyon indistriyel limem, dan relasyon ant sindika ek patrona. Lerla kan nu pu get faktor ki amenn bann mitasyon dan lalit sindikal, ena serten ki afekte striktir sindika, striktir federasyon, etc, e serten ki amenn sanzman dan striktir klas travayer limem, tandi ki lezot amenn sanzman dan relasyon ant patrona ek sindika, ek manyer zot interazir. Nu pu get tusala.

Mitasyon dan klas travayer

Avan nu vinn lor sa bann mitasyon la, ena enn seri mitasyon dan striktir klas travayer limem, ki vo lapenn nu gete avan. Sa li rezilta sirtu mitasyon ekonomik dan pei, ek dan lemond. Ena sekter ki finn raptise net, ena lezot nuvo sekter ki finn fek demare,

e sa kalite sanzman la li sanz striktir klas travayer limem.

Gro mitasyon nu finn truve se sirtu otur lindistri sikriyer. Dan dernye 10 an, so mindev permanan finn diminye par 8-10 fwa, sorti 40,000 vinn 5,000. Ena lezot mitasyon liye ek lindistri sikriyer, par exanp, zordi mem ena sa bann para-etatik finanse par sa tax apel “Cess” ki pu ena rediksyon anplwa. Guvernman ek patron pe viz siprim preske lamwatye anplwa dan sa bann para-etatik la.

Lerla dan pei, ena nuvo sekter, nuvo sekter inportan, me ki anplway buku zenn. Sa li inportan, kisannla li anplwaye, parski lerla, dan sa ka la, pena transmision lexparyans depi ansyen travayer a nuvo, kuma abitye. Anu fer enn konparezon: Get kote artizan: sekter artizan disik existe depi plizir syek. Artizan otur mulen disik gayn lexparyans lalit travayer pandan bann zenerasyon, zot akerrir lexparyans lorganizasyon informel lor sayt, lorganizasyon sindikal plis formel, e kan vye travayer pe pran retret, zenn pe rekrite, dan enn fason konstan. Ena transmision lexparyans bann seki la depi lontan ki finn inplike dan lalit onivo sayt, dan sindika, zot finn suvan partisip dan enn lagrev, zot finn transmet konesans ek lexparyans ar nuvo ki pe rantre. Sekter transpor parey. Lepor ti parey. Alor, zordi nuvo sekter ki pe ne, li kree mem kalite lefe kuma zonn frans ti fer dan

bann lane ’70. Kan enn nuvo sekter net uver, u kapav gayn tu travayer nuvo. Pena ansyen pu transmet lexparyans. Asterla, zonn frans finn raptise buku, li osi, me ena travayer avek 30 an lexparyans, plis. Mem enn sekter kuma zonn frans ki difisil, kanmem ena enpe lexparyans sindikal, lexparyans lagrev. Me, pena tro buku nuvo pe rantre zordi. Sekter pe retresi. Kote nuvo sekter zordi, li prinsipalman ICT, sirtu Korl Sennter, kot preske tu dimunn ki travay laba, rantre kuma zenn mem. Travayer zonn frans ki finn lisansye, zot pa pu gayn travay dan BPO, zot enn lot kategori travayer. Alor ICT, etc, li pran nuvo net dan enn nuvo sekter, alor pena gran lexparyans lalit sindikal dan sa sekter la, pena gran lexparyans bann muvman, ni lagrev.

Ena osi nuvo sekter ki pe grandi buku: par exanp, seki apel “lintandans”. Dimunn ki travay dan IRS, dan rezyon kot ena buku expatriye. Zot travay kuma anplwayed mezon. Sa zar travay la, travay domestik, li pe agrandi buku. Li enn ansyen form travay, ki rapel lepok lontan. Dan Bambous zordi, par exanp, ena enn ta dimunn travay teren golf, Tamarina, anplwayed mezon, etc. E sa sekter la li reprezant anplwa ki byen fragmente. 2-3 dimunn ki travay dan enn lakur, ek anmemtan, enn dimunn ki travay 2-3 lakur. Sa li enn dub fragmentasyon. Alepok sa sekter la ti organize par *Domestic Employees Union*, me avek buku

difikilte, e avek langazman nob dimunn kuma 2 manb LALIT, Mimose Therese ek fe Liliane Tigresse. Li enn sekter kot travayer pa reyni ansam dan zot travay, mem enn fwa par mwa pu lapey. Malgre ki sa sekter la finn agrandi buku, sindika dan sekter la pa finn fer gran bon an-avan. Li enn sekter pa fasil organize.

Ena osi enn lot kalite mitasyon dan klas travayer. Zordi ena buku dimunn ki travay lor baz kontra, ubyen travay lor baz sezonye. Sa osi, li enn retur a lepok avan, avan 1964, kan gayn stati anlwaye dan tablisman. Dan lindistri sikriyer ena buku travayer sezonye, kuma dan diversifikasyon agrikol osi (Get nu lartik dan REVI pli divan). Dan konstriksyon, apar enn-de gran konpayni, laplipar dimunn sa sekter la travay kontra. U travay swa pandan konstriksyon enn batiman, swa enn kontra 3 mwa, kontra 6 mwa. Sa osi rann formasyon sindika ek lalit sindikal byen difisil.

Dan lindistri sikriyer, osi ena mitasyon. Zordi ena sa bann travayer dan para-etatik finanse par Cess. Avek kriz sistemik, totalite sekter la afekte: Artizan ti ena *Blueprint*, ti ale par mil, laburer ti ena VRS, ti ale par dizenn de mil, VRAK ferme, travayer ale, lerla tu para-etatik pe lisansye.

Bann gro sekter, pa zis lindistri sikriyer, me osi lepor, transpor, pe met travayer deor. Tu sa bann sekter la byen afebli anterm nonb, anterm proporsyon klas travayer antye ki travay ladan. Alor, sa osi reprezant enn mitasyon lor letan.

Dan muvman sindikal

Nu re-fer lekter a analiz dan lartik LALIT lor “fragmantasyon dan muvman sindikal”, lartik lor nu web e dan Revi nmero 98 avek tit “Linite Sindikal ubyen Lintere Birokratik”. Sa tandans fragmantasyon pu rezon birokratik la finn akselere avek kasir dan sindika lepor, e felir dan CSG. Asterla, li finn atenn sekter piblik

osi, avek nuvo Federasyon met dibut par Rashid Imrith. [Kan tu Konfederasyon pe reyni zordi kan REVI pe sorti, nu truv CSG pa ladan. Li pa ditu kler kifer.] Me, nu pa pu re-rant ladan zordi. Zordi nu get lezot fakter.

Me, ena lezot fakter ki amenn mitasyon plis dan muvman sindikal, e parfwa sa vini atraver enn zafer konzonktirel. Premye ki nu pu gete, li kumsa. Enn zafer ase konzonktirel finn presipit enn re-alynman dan muvman sindikal. Kan ansyen Guvernman sanze depi sistem konpansasyon saler anyel, par exanp, met NPC dibut, finalman reysi met li dibut, sa provok sanzman dan striktir muvman sindikal. Lepok avan, pandan omwen enn ti-lepok sak lane, nu ti tultan truv omwen enn *fron sindikal inik* sak lane: sa ti pu sa negosyasyon konpansasyon saler anyel la, otur tripartit. Kan NPC vini, sa provok enn premye kasir ase dramatik. Kasir kot FDUF preske expilse depi muvman sindikal. E kan gayn 2yem rawnd NPC, 3 federasyon kit NTUC, al form CSG. Alor, zis sa sanzman kot Guvernman nepli gard enn konpansasyon saler anyel dan mem formil, enn zafer konzonktirel, sa kapav amenn 2 lefe ase “permanan” dan striktir muvman sindikal. Premyerman, nepli ena sa fron inik la, e dez-yem, ena fraktir provoke, ki dire.

Ena enn dezyem fakter ki finn amenn mitasyon dan muvman sindika, ki li osi provoke par Leta: *Trade Union Trust Fund*.

TUTF

Trade Union Trust Fund finn afekte natir ek mem nomb bann lorganizasyon sindikal. Lefe la pa tro vizib, me li kanmem ase dramatik. Guvernman met TUTF dibut, met larzan ladan, sanse pu ed muvman sindikal devlop so bann kapasite anterm teknozik, resers, dokimantasyon. Byen vit, larzan la pe al ver rulman Federasyon sindika, kan sindika ubyen federasyon pena kas. Zot rod fason servi sa larzan la pu pey lokasyon, pey anlwaye. Suvan zot chanel larzan la ver organiz

seminar, konferans, premye Me. Me, la nu truve ki TUTF, li anfet vinn ranforsi *birokrasi* dan sindika, relativ a manb sindika. Li fer birokrasi vinn pli for ancor ki demokrasi. Enn-de bann kontrol (o mwen an teori) ki travayer ena lor so sindika se atraver kotizasyon. Si sindika fane net, travayer exprim so lakoler atraver aret pey kotite. (Mem la, chekof ti deza rann sa difisil, akoz kan travayer amerde, sorti, li oblize par lalwa kontiyn peye 6 mwa, so larzan tuzur kupe par patron.) Asterla avek TUTF, birokrasi ena enn lot surs reveni, indepandan depi travayer, pa su kontrol travayer ditu. Li gayn larzan ek Leta. Alor, birokrasi pran lafors lor ledo demokrasi.

Lefe nmero trwa, se lefet ki TUTF akord larzan onivo “Federasyon” (pa ni onivo sindika ni onivo Konfederasyon), me se Federasyon ki kalifye pu gayn larzan depi TUTF. Alor, ep, inn gayn bann Federasyon ki personn pa finn tann parle, ki finn surse pu gayn sa kas la. Setadir bann federasyon lor papye. Sindika ki deza federe par la deza, al fer enn lot federasyon pu gayn enn lamone. Nu finn lir lalist enn-de bann federasyon. Reyelman personn pa finn tann parle. Plis sa finn aksantye sa sistem kot sindika federe 2 plas anmemtan, enn pratik byen destabilizater dan muvman sindikal.

ERiA ek EReA

Lerla ena enn gran gran fakter ki pe afekte striktir muvman sindikal, me li finn osi anmemtan afekte relasyon indistriyel, setadir nuvo lalwa travay ek relasyon indistriyel, *Employment Rights Act*, ek *Employment Relations Act*.

Employment Rights Act li finn spes legaliz plizir kalite kontra travay. Lontan ti ena prinsipalman 2 kalite: enn kazyel, de, anlwaye. Asterla, ena tu kalite kontra, part-taym, kazyel, lot lot. Sa rann li difisil pu amenn lalit sindikal. Alor, lalwa la pe ena

enn lefe lor muvman sindikal ek lor lalit sindikal.

Enn dezyem fason lalwa la finn afekte relasyon indistriyel, li par eliminn TCSB, *Termination of Contract of Service Board*. Patron ti bizin zistifye lisansiman divan sa Bord la. Kan finn tir TCSB sa finn rann lisansiman buku pli fasil. Li rann lalit sindikal pli difisil. Patron ase fasilman lisansye enn delege, enn lider sindikal. Li pa kut patron gransoz. Ansyen Guvernman ek Sithanen ti dir zot pu rann lisansiman pli fasil ek pli bonmarse. Lerla patrona kapav viktimiz aktivist dan sindika.

Ena enn lot tipti fakter ladan, ki li osi pu sanz striktir muvman sindikal limem. Anfen, kan M. Hookoom, Rezistrar Lasosyasyon, gayn letan okip sa. Enn sindika oblize asterla ena plis ki 30 manb, sinon pu rey li. Sa li anviger depi Fevriye 2011, aköz ti ena enn moratwar 2 an apre pas EReA. Ena sindika finn klerman aliyn zot mem avek nuvo regleman. Me, kan get lalist Desam 2010 ena tuzur enn ta ki pena sa 30 la. Ena ki ena 5, sipa 7 manb. Sirman, Rezistrar pu ekrir zot donn zot enn lot dele, lerla rey zot. Alor, sa pu afekte striktir muvman sindikal.

Employment Relations Act vinn donn enn pozisyon ofisyel “negosyater”. Dan IRA, li pa ti rekoni. Asterla, negosyater la li anrezistre ek M. Hookoom. Negosyater finn gayn plis stati, plis puvwar. Sa osi, li pu sanz balans defors ant birokrasi e manb.

Me pli gro sanzman dan relasyon indistriyel, se nuvo *Employment Relations Act*, kot Leta ek patrona, pu ki zot sort dan sityasyon avan, kot Leta ti ena enn rol “arbit”, pe asterla al ver enn nuvo sityasyon kot kondisyon travay pu deside deplizanpli par negosyasyon, par kolektiv agriymennt, setadir Lakor ant sindika ek patrona. Su ansyin lalwa indistriyel *Industrial Relations Act*, e sa ti so bi, ti tir relasyon indistriyel depi konfli travayer ek patrona lor

sayt, ris li dan Bord, Tribunal, Komisyon, Minister. Klas travayer ti relativman for, telman for ki Leta ti oblize met li o-sant relasyon indistriyel. E avan enn lagrev, Minis, Minis limem, pa zis Minister, ti gayn rol legal pu refer litiz a Tribunal, e se sa ki ti rann tu lagrev ilegal su IRA. Si Minis pa intervenir, u kapav fer u lagrev. Me, sa rar arive. E kan ti arive dan ka travayer *Development Works Corporation*, li ti enn erer Minis. Antu ka, kan Minis refer litiz a tribunal ubyen *Industrial Relations Commission*, lerla u lagrev ti vinn ilegal su IRA.

Me, anmemtan, *National Remuneration Board* ti pe regilyerman get lapey ek kondisyon travay dan diferan sektor. Tu dimunn al depoze, lerla NRB fer enn propozisyon, Minis apruv li, sa vinn enn Award, enn *Remuneration Order*. IRA ti met tu puvwar regle litiz dan lame institisyon Leta. Lide se pu pa ena lagrev legal. Leta, pu blok lagrev, e pran lor limem pu arbit dan tu dispit. Ala kuma li ti ete su IRA.

Asterla, kan klas travayer finn ase afebli par buku realite ekonomik, EReA pe vinn ranvers sa net. Bi EReA se pu return rezolisyon litiz a relasyon direk sindika ek patron. NRB ti determinn lapey ek kondisyon travay, dan so pli tipti detay. e.g. Kapav zenn pa realiz sa, me Award Laburer lontan, li ti spesifye komye enn Tablisman bizin pey so travayer pandan lakup, li donn enn sif par tonn kann, e li diferan si teren plat, si ena lapant, komye lapant anterm degre. Si ant karo ek kamyon ena kanal, ena lamone anplis pu sarz kann. Aster, EReA, so bi se lekontrer. So bi se pu permet Leta retir limem. Leta realize ki rapor defors li ase dan faver patrona, si les kondisyon travay ek lapey dan lame patrona ek sindika, sa pu satisfere patrona. Efektivman, li satisfere patrona. Sinon, patrona dir ena “konsiderasyon politik” ladan. Li dir Guvernman donn plis ki nesese pu li gayn vot.

Arbitraz par Guvernman, patron konsidere, dan lepok aktyel, li anfavor travayer. Alor, EReA, li vinn dir, “*Pu kestyon u lapey, pu kestyon u kondisyon travay, pu sa, u sindika ek u travayer, al get sa ek u patron direk!*” Li finn vinn enpe kuma dan buku lezot pei. Me, dan buku lezot pei, sindika ena plis pwa dan negosyasyon. Isi 30 an lalwa IRA, finn fer sindika perdi so grif, so enn kote lame, so enn kote lipye. Leta ti pe azir dan plas sindika.

Get ki finn arive dan lindistri sikriyer. Lontan ti ena litiz sak enn an, 2 an, lerla avoy li divan institisyon Leta, lerla pas enn nuvo lalwa. Me, su EReA, pa sipoze ena Leta ladan. Me anu gete ki finn arive, e nu pu truve, nu *ant 2 sistem* asterla. Tu dernyerman kan ena litiz ant sindika ek patrona reprezante par MSPA dan lindistri sikriyer, finn ena intervansyon *politik*, pa intervansyon institisyon Leta, me politik direk. Navin Ramgoolam finn intervenir. Li, Premye Minis finn fer gayn 20%. Telefonn sone dan pos enn negosyater. E lerla apre, negosyater vinn anons u ki se intervansyon Premye Minis ki finn fer gayn 20%, anplas 16%. Tu lezot item ki ti dan litiz, zot dir nu kumkwa sa finn avoye divan NRB. Alor, zot finn melanz 2 sistem. Zot finn melanz ansyen sistem su IRA ek nuvo sistem su EReA. Me, gete ki arive kan sa vinn divan NRB. MSPA dir “Ki ete sa, 2 sistem? Pa li sa!” Li pe challenj sa divan Lakur Siprem. Li pe dir su nuvo lalwa, tu litiz sipoze regle par *collective agreement*. Lerla, e li pe dir kiksoz ki swiv lozik nuvo lalwa, sa ti nu analiz 3 an desela, li pe dir su nuvo EReA, sa ansyen NRB sipoze al disparet. Li pa pu ena itilite, lozikman. Asterla, Minis Travay refer enn problem divan NRB, re-viv NRB. Alor, sa divan Lakur Siprem. Nu gete ki zot deside. Aster, ena enn nuvo menas lagrev. Alor, nu bizin gete kisannla pu telefonn kisannla! [Anfet Minis Shakeel Moha-

med finn rant ladan, parey kuma pu litiz travayer kont MSPA.]

MSPA inn lev enn lot pwen, enn pwen ki tultan nu dan LALIT finn truv drol. Li dir li, MSPA, li anlway selman sekreter ek planton. Li dir li pa anlway laburer ek artizan ditu. Li dir li enn lasosyasyon. Li dir sindika, “Si u ule enn *collective agreement*, pa get nu, al get patron!” Si u travay Medine, al get patron Medine. Si u travay FUEL, al get patron FUEL. Alor MSPA pe pus dan direksyon negosyasyon par lantrepriz. Lerla li pu kree problem an-defazaz net, defazaz ar lezot lalwa. Ena enn lot lalwa ki dir mem lapey pu mem travay. Me, ki pu arive si u al negosye separe? Eski li ule dir mem lapey pu mem travay dan pei la net, ubyen dan enn sel lantrepriz? Enn lot problem, e li enn problem depi tultan dan tu pei, me ki lev latet anuvo isi. Serten sindika zot sindika *onivo nasyonal*, par metye, serten sindika zot sindika tu metye me *par lantrepriz*. Ena regroup elektrisyen, nerport kot zot travay, tandi ki ena regroup tu travayer dan enn lantrepriz, tu kalite travayer. Sa enn ansyen problem. Me, kan Leta decide, lontan su IRA, li klerman decide pu tu laburer. Me, kan Leta pa pu determinn lapey ek kondisyon travay, me lapey ek kondisyon travay pu decide apartir negosyasyon ar patrona ek apartir *collective agreement*, kimanyer li kapav parey partu dan pei? Samem MSPA dir ki li pa enn patron. Li pa anlway laburer ek artizan. Li pa kapav tom dakor ar zot, li. Klerman li nepli dan so lintere pu negosye pu tu. Dayer, tu tablisman byen diferan asterla. Ena ena IPP, ena pena. Ena ena plantasyon ek mulen, ena pena. Alor, zot pa tro resanble.

Lot flu ki nuvo lalwa prodir, e ki pa kler dan latet ni sindika, ni Prof Torul, ni Minis Travay, se definisyon enn “*bargaining unit*”. Sirtu, kan ena plizir sindika dan mem *bargaining unit*. Su IRA dan enn sekter travay, kot ti

Travayer lepor lane 1980. Photo par Jano Coucaud

ena plizir sindika pu enn kalite travay, li ti kler. Get pu artizan. Artizan Medine zot kapav dan 3 sindika, ki tu ena rekonesans. FUEL zot kapav dan 4. Me, pu rekonesans, kimanyer determinn sa? Si kondisyon travay ek lapey decide par negosyasyon direk ek *collective agreement*, li vinn inportan kisannla sindika. Si ti ena 3 dizon, su IRA, sa ti rezud par 3 sindika artizan, gayn *Joint Recognition*, setadir enn rekonesans ki konzwen. Kan ena negosyasyon, sa *Joint Panel* ki negosye avek patrona. Li bizin kumsa, parski, kan gayn enn *agreement*, li vinn baynding pu tu artizan. Patrona pa kapav negosye ar enn sel sindika, fer enn *agreement* ki pu baynding pu tu, kan zot dan enn lot sindika ki ena rekonesans. Get kimanyer sa pe sulve? Zordi nu kapav, par exanp, get dan FUEL. Dan FUEL, SIGWA, li ena manb zis dan FUEL, e dan FUEL li pli gran sindika. Alor li finn gayn rekonesans divan FUEL. Aster, manyer ki nuvo lalwa ete, enn sindika kapav gayn “*sole recognition*”, si li ena plis ki 50% manb dan *bargaining unit*. Lerla, lezot sindika pa gayn rekonesans ditu. Lontan zot ti pe gayn enn zafer apel *Representational Status*, kapav negosye pu zot manb, me pa pu kapav siyn enn agriymennt avek patron ki

baynding pu tu. Si okenn sindika pena 50%, lerla tu avek plis ki 30% ti pe gayn *joint recognition*. Me, la, ki pu arive pu FUEL?

Asterla, ena problem similer dan Lepor. Dan lepor, ena enn seri ansyen sindika, PLHDWU, MTPEA, Samsea, Dawsea, ek asterla enn nuvo sindika Subron, PLMEA. Li ena enn serten nomb manb. Li ti ule uver negosyasyon avek patrona. Li ti gayn rekonesans. Me, li pena *sole recognition*. Okontrer PLHDWU ti pe dir li ki ti ena plis ki 50%, e ti bizin ena *sole recognition*. Alor, ena enn seri ka dan lakur. Li pa etonan. Sityasyon pa kler dan zot latet. Dan IRA ti ena enn definisyon byen presi, ki ete enn *Joint Negotiating Panel* kan ena plizir ki ena rekonesans, e zot negosye kuma enn *Joint Panel*. Par exanp, sa Premye Protokol Dakor, tu sindika dan lindistri sikriyer ti siyne, enn par enn. Me, su IRA, enn JNP li enn regroupman sindika ki defann mem kategori travayer. Su ERA, pu sekter disik, zot finn fer enn *Joint Negotiating Panel* ki regroup e laburer e artizan. Eski sa enn sel *bargaining unit*? Alor JNP ena enn nuvo sinifikasyon ki personn pa paret tro konpran. Lane dernye, si MLC, PWU, pa ti al siyn sa lakor la, eski li ti kapav vinn baynding? Legalman, li pa kler.

Kan pe ena sa sanzman depi kondisyon ek lapey regle par

NRB ziska pir negosyasyon, ena tu sa kalite problem pe leve. Divan NRB, lontan, u pa ti mem bizin sindika, travayer ti pe al depoze par zot-mem. Pa mem ti bizin sindika laba. NRB ek IRC ti la pu afebli ek ranplas sindika, dan enn serten mezir. E zot finn fer li. Me, asterla, kan Guvernman finn sanz tu, remet li dan lame sindika ek patron, enn seri lezot problem leve, ek sindika finn afebli antretan su IRA, kuma nu finn truve.

Par exanp, patrona dan lepor, li ti deza rekonet PLHDWU, alor, eski li kapav negosye ek enn nuvo sindika, e etablir nuvo lapey e kondisyon su enn *collective agreement*, sanki PLHDWU li osi pa la? Si wi, li enn danze, kuma enn presedan. Dime, sipoze enn patron negosye ek SIGWA ubyen PWU, ubyen enn nuvo sindika ki limem li met dibut ar so mus, e ansam zot dakor pu eliminenn ta fringe benefits an-esanz pu kiksoz akurterm, li pu baynding pu tu travayer? Li pu enn presedan trakasan.

An konklizyon, buku protagonist ankor ena enn maynd-set ki koresponn ar IRA, me ena enn nuvo sityasyon su EReA kot bizin etablir plizir kestyon ki res flu ziska ler, par exanp:

**Ki ete enn patron? (Eski li kapav enn lasosyasyon anplwayer?)*

**Ki ete enn Joint Panel?*

**Ki ete enn bargaining Unit?*

**Kisannla gayn drwa negosye ek siyn enn lakor baynding pu tu travayer?*

Plis, nu finn truv fenomenn enn sindika afilye par expre dan plizir federasyon, me ena osi buku travayer ki rant manb ek rest manb dan 2, 3, 4, 5 sindika anmemtan. Alor, kan get “reprerantativite”, li pa evidan san enn referenndum?

Nuvo ERA finn amenn enn mitasyon fondamantal dan relasyon indistriyel. Me ziska ler nu tuzur dan enn peryod

tranzisyon, mem si 2 an finn pase. Premye Minis ek Minis Travay klerman pe manipul plizir sindika dan zot lintere politik. Muvman sindikal striktire kuma li ti striktire su IRA. Asterla ena enn nuvo mod relasyon indistri-yel, sanki nu vreman kapav fer fas.

- Eski li pa pe uver sime pu “sindika patron” dan lefitir.

- Si buku travayer ena dub membership (setadir zot manb dan 2 sindika), si sak sindika ena plis ki 50%, sakenn gayn “sole recognition”! Si sa arive, lalwa pe kareman vinn enn burik.

Ki ete rol sindika?

Pandan deba apre kozri Ram Seegobin nu ti return, ant ot, a sa lide debaz lor ki ete enn sindika. Su EReA, sindika ena tandans vinn plis kuma Jack Bizlall finn tultan truv li, setadir inkarnasyon limitatif sindika, kot truv li kuma enn lorganizasyon ki so bi se pu gayn plis lapey pu travayer, setadir enn pli gran par pu travayer, setadir sindika restrenn li a rest alinteryer sa mekanism dan Leta (“Leta” dan so sans larz) ki fixe “to explwatasyon” a enn moman done – kareman alinteryer sistem kapitalist. Avek sa fason get sindika, li pu tultan enn form lorganizasyon ki opere selman dan sistem kapitalist. Li pa pu kontribiye pu remet li ankestyon. E dayer, sa li vre laplipar ditan. Dan lefe, ase suvan sindika kumsamem. Me, a so pli bon, ek dan bann moman istorik kot klas travayer pe vinn pli for (e sa li depandan angran parti lor kondisyon obzektiv, ek pa lor nu volonte), enn sindika ena rol onivo trwa kalite lalit. Sa li manyer ki LALIT get sindika: Sa vedir, met de-kote tu sa bann sindika ki patron met dibut dan so prop lintere (tu dimunn kone ena sindika kumsa enn ta, partu dan lemond, an Angle apel zot “*sweetheart unions*”); met dekote tu sindika ki azir dan lintere Guvernman (komye finn fer sa dan lepase dan Moris, sirtu bann kuma Plantation Workers’ Union ek bann Sindika Popiler;

ek komye pe fer sa asterla?); met dekote sindika ki finn vinn telman birokratik ki so ladireksyon reprezant zis lintere sindikalist – birokrasi sindikal ena lintere byen diferan depi klas travayer – (dayer dimunn apel zot “laklas sindikal”); met dekote sindika ki zis enn but dan sa laparey Leta dan sistem kapitalis ki fixe pri travay, fixe to explwatasyon a enn moman done; met dekote tusala, lerla sindika li viz ek li okip 3 kalite lalit:

1. Defann drwa aki! Asire ki drwa existan respekte!

2. Rod nuvo drwa!

3. Dekuver ansam ki dan sistem kapitalist zame travayer pa pu gayn tu u drwa!

Ansam dan sindika, travayer dekuver ki tanki “travay” li rest alinteryer sistem kapitalist, kot kuraz travayer li enn sinp marsandiz, abe zame travayer pa pu gayn tu so drwa! Li inposib dan sistem kapitalist. Li selman dan enn lepok pre-revolisyoner ki posib gayn sa realizasyon ki sistem kapitalist anpes travayer gayn tu so drwa kuma enn imen. E byen suvan, sa realizasyond la li pa anfet arive alinteryer “sindika”, me dan komite degrev ki travayer met dibut okur enn muvman degrev. Kumsa ki anfet klas travayer reysi depas limit sindika tradisyonel. Nu finn temwayn sa dan Lagrev Ut 79.

Premye de rol enn sindika, dan sa fason get li, zot klerman alinteryer lozik sistem kapitalist. Trwazyem la, li kumansman remiz ankestyon sistem kapitalist.

Finn ena 9% ogmantasyon lor fret pu tu marsandiz ki al Rodrig. Savedir pu enn konntener marsandiz valer 4.5 tonn ki sorti Moris al Rodrig, ena anvion Rs2,664 anplis pu peye. Deza dan mwa Avril fret ti ogmante par plis ki 30%. Dimunn dan Rodrig pe bizin sibir enn ogmantasyon pri anplis lor bann lartik ki dayer pe deza monte dan Lil Moris.

LOR MARSANDIZ KI AL RODRIG OGMANTASYON FRET

Ku lavi pli ot dan Rodrig. Li inzist.
Ti bizin ena enn sibsid lor fret bato,
pu ki pri partu dan Repiblik Moris res mem nivo.

Sa ogmantasyon dan fret finn vini apre dezisyon Kabine Minis, 18 Febriye 2011 pu aplik Rapor KPMG lor restriktirasyon *Mauritius Shipping Corporation Ltd.*

Dan Rapor la, KPMG reko-mann ki azut enn nuvo ku lor fret, enn *Bunker Adjustment Factor* ki reprezant enn ku adisyonel ki bizin peye kan dedwann konn-tener marsandiz.

Ala desizyon Kabine Minis le 18 Febriye 2011(Surs: Websayt www.gov.mu): “*Cabinet has taken note of the Report of KPMG Advisory Services on the restructuring of the Mauritius Shipping Corporation Ltd. The Report has, inter alia, recommended -*

(a) *a revision of tariff structures for both passenger and cargo on the Rodrigues route every two years to adjust for inflation;*

(b) *the introduction of a Bunker Adjustment Factor mechanism on the Rodrigues Route;*

(c) *the merging of the Mauritius Shipping Corporation Ltd and the MSC Coraline Ship Agency Ltd to ensure efficiency gains; &*

(d) *the acquisition of a third vessel to replace Mauritius Pride.*

Dan LALIT nu opoz sa desizyon Guvernman pu fer dimunn dan Rodrig pey anplis pu kuver ogmantasyon dan fret bato. Dan sa lepok kriz ekonomik, Guvernman ti bizin met sibsid lor fret bato ant Moris e Rodrig. Sa pu kapav permet esanz marsandiz, ek bann nesese debaz, e anmemtan permet

Peser Rodrig

devlopman prodiksyon alimanter dan mem Repiblik.

Tablisman Rose-Belle ti pe pran laburer travay lor baz kazyel tut long lane pandan bann dernye lane. Zot ti pe travay lor pli ti-

pri ki anlwaye. Ena ki finn travay depi 5-6 an. Travayer kazyel Rose-Belle finn explik Revi LALIT kuma zot finn perdi zot plas travay.

PRI 10 LARTIK dan MORIS e RODRIG

Pu donn enn lide lor diferans ant pri mem lartik dan Moris ek Rodrig, nu finn fer enn lalis lartik debaz e zot pri ki afise pu mwa Ut. Sa lalis la donn nu enn indikasyon ki dan Rodrig pri pli ot e avek ogmantasyon dan fret nu kapav atann ki pri pu pli monte dan lavenir.

Lartik	Pri Moris (Rs)	Pri Rodrig (Rs)
Dile Farmland (500gm)	97.80	108.55
Dile Nursie (400gm)	140.70	159.80
Disik blan (1Kg)	38.50	45.00
Fromaz Kraft	71.95	78.70
Ricoffy (250gm)	105.00	110.00
Lantil nwar	26.50	28.00
Minn Apollo	8.00	9.00
Makaroni Faucon	18.00	21.00
Delvil Rani (sase)	52.85	59.00
Dantifris Blendax (125gm)	58.75	60.00

LAVI KLAS TRAVAYER LABURER TABLISMAN ROSE-BELLE PERDI PLAS TRAVAY

An 2010, kan sindika revok lagrev e gayn enn lakor, tablisman finn dir li pu pey laburer kazyel mem pri ki anplwaye. Me, li pa ule fer sa. Dayer, tablisman tultan per tansyon travayer kazyel rod vinn anplwaye si zot travay tutlong lane. Alor li prefer pran dimunn ki fini pran VRS, aköz li panse zot pa pu kapav reklam enn plas travay permanan. Tablisman finn kumans met laburer kazyel seki pa VRS deor enn par enn. Li dir zot al travay ar kontrakter plito. Li finn dir ki li pu pran kontrakter pu furni li laburer kazyel olye pran laburer tanporer limem direk. Kan travay avek kontrakter, li pa donn bonis ful. Li pa donn bot. Seki kontrakter ofer pu done, samem ki li pu done. Laburer ki travay ar li oblize travay pu ti-pri parski kontrakter, li fer so profi lor latet laburer kazyel.

Ariv 2011, sann kut la tablisman aret pran kontrakter. Depi Fevriye le 10, laburer kazyel ti bizin pran travay. Kan al get tablisman Rose-Belle, li dir zot ki li pa pu pran zot. Li dir zot li pu pran laburer kazyel zis pandan lakup. Kan lakup vini, laburer kazyel ale pu rod travay,

sannkutla li dir zot kumsa *pa pu pran dimunn mem dan lakup*. Li dir zot kumsa *tablisman Rose-Belle pu aret pran dimunn*; li dir zot li pu met masinn pu fer travay la. Laburer kazyel dir ti ena buku dimunn kuma zot ki ti travay kazyel dan tablisman avan. Aster zot dir travay pena mem. Alor se kumsa ki laburer kazyel dan tablisman finn perdi plas.

LALIT depi lontan pe amenn kanpayn kont sa lisansiman masif otur VRS ki tablisman finn fors lor travayer. LALIT depi lontan pe dir bizin fors tablisman diversifye, plant manze ek uver lizinn agro-indistriyel. Kumsa nuvo anplwa kree par milye dan sekter agrikol. Sa ti pu osi asir plis sekirite alimanter. Se sa demand la ki ti pu kree plas travay permanan pu laburer agrikol.

INFO INFO

Rankont Fam lor Nuvo Manifesto Fam

Muvman Liberasyon Fam pe fer enn rankont uver ar fam lor kestryon *Nuvo Manifesto Fam*. Li

pu Dimans le 18 Septam a 1:00 pm dan Horl LPT, GRNW. Zot pe osi diskite kimanyer sosyete kapav ek bizin ramenn zom predater alord.

Dokiman lor DSK

MLF pe sirkil enn dokiman analiz lor ka DSK, e lor bann lesan lor linportans denons ek redenons bann zom predater. Sa dokiman la finn prepare apre plizir reynion ar fam ki MLF finn fer, inklir enn ar fam zurnalist.

Fim Klip

An Ziyet Fim-Klip finn vizyonn enn fim lor zom predater, *The Celebration* par enn gran sineast Dannwa. Fim-Klip finn get *Flags of Our Fathers* lor Lager Pasifik de pwendevi solda Ameriken, par Clint Eastwood. Sa ti an Ut. An Septam, pu get enn dezyem fim Clint Eastwood, lor mem batay me de pwendevi solda Zapone. Fim la apel *Letters from Iwo Jima*.

Nuvo Kur

KREOL AS A FOREIGN LANGUAGE

Ena enn nuvo kur Kreol as a Foreign Language, pu non-Morisyen, pe kumanse 3 Septam. Kontakte manb LPT pu informasyon.

Re-Edisyon

Ti Bato Papye

Ledikasyon pu Travayer pe tir enn nuvo edisyon enn liv poem ki byen popiler. Lansman pu kwensid avek Zurne Mondyal Langaz Kreol

Nuvo Edisyon Diksyoner

Nuvo edisyon Diksyoner Kreol par lekip Arnaud Carpooran deza avann. Li ena 17,000 lantre, 35,000 definisyon, 30,000 lexanp an Kreol Morisyen.

Pu LALIT, “Nuvo Konstitisyon” ek “2yem Repiblik” zot pa enn bi par zot mem. Mem “reform elektoral”, li pa enn bi par limem. Dimunn pa leve enn granmatin, dir “Mo anvi sanz Konstitisyon”, non. Ena normalman 2 fason ki fer enn sanzman Konstitisyonel. Premye fason, se u fini idantifye

REFORM ELEKTORAL v/s BADINAZ “KAS-FANN”

Kan MMM ek PT anvi, lerla tu lagazet,
tu radyo kumans koz “reform elektoral”.
E pa akoz zot ena problem grav ar sistem la,
me akoz zot ule pretext pu fer zot bann lalyans.

ek kumans tom dakor ki ena tel tel defo dan Konstitisyon existan, e tel tel amandman pu rezud sa problem la. Zordi pena mobilizasyon pu plis ki sa, pena ditu ase volonte parmi lamas dimunn pu plis ki enn-de amandman ki reponn a enn-de problem spesifik. Dezyem fason, kot u pu truve ki amenn enn Nuvo Konstitisyon ubyen enn 2yem Repiblik, se enn lepok kot finn reysi batir enn gran mobilizasyon, normalman deryer enn parti politik ki finn met divan enn proze sosyete, enn vizyon pu enn nuvo sosyete. U mobilize deryer enn program ki pe opoz manyer ki sosyete existan organize, u pe propoz enn proze sosyete ki diferan. Lerla, kan buku buku dimunn pe deza mobilize, pe al ver sa nuvo sosyete la, a sa moman la, nu truve ki enn Nuvo Konstitisyon ubyen enn 2yem Repiblik pu vinn lor azanda. Sanzman Konstitisyon ubyen enn 2yem Repiblik, li enn mwayen fer kiksoz. Li pa enn bi dan limem. Li enn mwayen pu asire ki u proze sosyete li su kontrol demokratik. Alor, pandan ki u pe mobilize, pe met dibut, pe batir sa nuvo sosyete, alor lerla u organiz enn seri kanpayn nasyonal, reynion dan sak kartye, dan sak lasosyasyon, sak sindika, sak klib, sak koperativ, diskite an detay *ki form* sa nuvo sosyete pu pran, e dan sa prosis la, kan tu dimunn ena enn serten degre konpreansyon an-komin, nu pu sirman viz enn “Lasanble Konstitiyant” pu prepar enn nuvo Konstitisyon e finalman petet met li

divan enn Referenndum. Pandan sa mobilizasyon la, u kapav osi dekuver fason pli demokratik ki Referenndum pu ratifye li. Tusala depann degre mobilizasyon. Seki inportan ladan se pu viz sanzman elektoral ek konstitisyonel ki *appropriye pu sa nuvo form sosyete ki u pe vize la*, e ki korbor ek degre mobilizasyon aktyel.

Prinsip ki gid nu dan LALIT, kan nu koz “reform elektoral” ek “amandman konstitisyon” se kimanyer aprofondi demokrasi. Alor, nu propozisyon li tultan viz donn plis puvwar o-pep. Nu pa interese dan bann proze “kas-fann” ant seki pu o-puvwar, kuma lezot parti interese. Nerport ki gran sanzman dan sistem elektoral, dapre LALIT, li pa zis travers par diskisyon ant 2-3 lider dan Lotel Labourdonais, ni par enn reynion dan vila dan River Walk, ni dan biro Preme Minis, ni dan Konsej Prive Larenn. Non! Li pa konsern bann ki o-puvwar tousel. Li konsern sirtu lepep, ek lepep an antye.

Alor, pu LALIT, tu sanzman bizin travers par enn veritab deba o-nivo nasyonal, alabaz – dan bann Vilej Horl ek Sant Sosyal partu dan pei – ek osi atraver enn Konsej Konstitiyant.

Seki LALIT propoze li byen diferan depi seki Labour, MMM ek MSM ule. Okontrer, zot rod bann ti-lavantaz konzonktirel, ase suvan. Zot propoz sanzman pa lor baz ki sa sanzman la pu amenn pei la pli divan, me lor baz ki li pu donn zot lider enpe plis puvwar dan lavenir, lor baz ki li pu fasilit

enn lalyans pli divan kan zot pe literalman kas-fann puvwar.

Li drol me, kan bann Guvernman finn ena enn mazorite $\frac{3}{4}$, lerla zot pa amenn Reform Elektoral. MMM inn deza gayne 60-0 ek preske 60-0. Me, li pa finn amenn Reform Elektoral kan li ti kapav. Li pa kler kifer pa. Me, MMM Paul Bérenger, kuma UDM Guy Ollivry avan li, finn anvi enn reform elektoral ki li krwar pu liber li (relativman) depi obligasyon lalyans pre-elektoral. Nu pa tro sir ki sa pu arive. Nu pa tro sir ki li enn pli bon fason fer lalyans. MMM dir “Guvernman pu pli stab”. Sa osi, li pa ditu evidan. Me, MMM osi krwar (e dir ki li krwar) ki “partaz” puvwar ant enn Preme Minis ek enn Prezidan kapav prodir enn “partaz” pli “ekitab” ant diferan parti politik, ek suzantand, ant diferan “kominote”, avek Bérenger “gaynan” ladan. Sa “partaz” la konsern partaz nominasyon, partaz tennder. Li pa konsern partaz puvwar ar lepep. Li pa konsern met an-avan enn *vizyon sosyete* ki dimann enn tel amandman. Dayer, zot pena enn.

Depi enpe letan, kote PT, nu truve ki Navin Ramgoolam ti paret kumans rod serten “lavantaz” pu limem dan enn fitir sanzman konstitisyonel. Li finn mem kumans koz “2yem Repiblik” ek “Nuvo Konstitisyon”, zis avan Eleksyon Zeneral 2010. Me li finn fer sa sanki li dir ki konteni sa “Repiblik” ek sa “Nuvo Konstitisyon” la ena. Sa, li enn zafer danzere. E sirtu, seki Navin

Ramgoolam paret ti pe ule se pu vinn enn Prezidan-avek-puvwar dan enn nuvo sistem, kot li *sef deta*, osi byen ki sef Guvernman. Setadir Prezidan pu ena plis puvwar ki Premye Minis zordi ena, e ki tu dimunn krwar tro buku puvwar deza. Me, erezman, li paret ki Navin Ramgoolam finn aret ena sa “rev” la.

Lane dernye LALIT finn demontre ki li ena lide ek vizyon byen diferan depi MMM, PT ek MSM lor Reform Elektoral ek sanzman konstitisyonel. Apre enn seri seminar demi-zurne, pu manb ek osi sinpatizan LALIT pandan enn peryod 3-4 mwa, LALIT finn devlop propozisyon pu *demokratiz* sistem elektoral. Sa li ti bizin premye bi enn sanzman konstitisyonel. Nu pe osi ule asire ki anmemtan eliminann kominalism dan *Premye Sedil* Konstitisyon ki etabli Sistem Bes Luzer. E nu pe propoz fer Premye Minis vinn pli akawntabil, e ki lezislatif vinn pli for relativ a lexeitif. Plis, kuma tuzur, nu pe pus pu revokabilite: Premye Minis bizin kapav revoke par Lasanble Nasyonal, Kabine ek sak Minis bizin revoke par Lasanble Nasyonal, ek depite bizin kapav revoke par petisyon elektoral. Dan Wisconsin dan Leta Zini, an mwa Ut 2011, ti ena enn eleksyon “recall”, kot finn reysi revok 2 manb Lasanble. Ala enn apersi pozisyon *Lalit*.

Pwen inportan ki nu gard kuma gaydlayn

- * Eliminann tu restriksyon anti-demokratik lor drwa poz kandida (e.g. langaz, literesi, plas travay).
- * Ogmant pwa relativ “Lezislatif”, diminye pwa relativ “Lexeitif”
- * Mintenir bann sirkonskripsyon, kuma sel fason rant dan Lasanble Nasyonal
- * Siprim syez kominal ek kalkil kominalis
- * Introdur enn doz proporsyonel
- * Asire ena fam kandida
- * Kree enn sirkonskripsyon pu Diego Garcia ek Chagos

* Introdur drwa revok depite par petisyon elektoral ant 2 eleksyon zeneral.

* Gard drwa disolisyon Parlman dan lame Premye Minis pu ki puvwar return avek elektora

* Interdi finansman Parti politik par konpayni prive

* Organiz finansman indirek depi Leta

* Ranforsi lalwa lor depans elektoral

* Donn ankor enpe puvwar Komisyon Elektoral

* Donn enn Kod Kondwit lefe lalwa

Restriksyon anti demokratik pu poz kandida

Pu demokratiz drwa poz kandida pu Lasanble Nasyonal, nu propoze ki:

Amand Konstitisyon pu

1. Siprim tu baryer langaz ek literesi pu ki elizib pu poz kandida pu Lasanble Nasyonal

2. Asire ki tu sitwayin kapav kandida dan eleksyon, ki zot travay servis sivil, paraetatik ubyin sekter prive, akondisyon zot pran ‘leave without pay’ (konze san lapey) pu dire kanpayn e zot rebran zot travay apre eleksyon.

Pu ogmant grander Lezislatif, gard sistem sirkonskripsyon, aboli syez kominal, azut enn doz proporsyonel, ogmant partisipasyon fam, inklir Chagos

Pu promovwar prinsip politik swivan:

- Pu demokratiz Lasanble Nasyonal par ranforsi pwa Lezislatif ek diminye pwa Lexeitif

- Kontiyn mintenir prinsip ki depite bizin rann kont zot sirkonskripsyon

- Anlev klasifikasyon kominal elektora ek kandida

- Introdur enn doz proporsyonel pu diferan kuran politik

- Pu diminye diskriminasyon kont fam par bann Parti

- Pu ki Chagos, inkli Diego Garcia, reprezante

Nu propoze ki:

* Redwir nomb Minis a 15 (kumsa pu ekonomize depi lamone tax ki al pu brans lexeitif), e anmemtan itiliz sa larzan la pu finans ogmantasyon nomb depite, setadir enn Lasanble Nasyonal avek 104 manb, dan sa fason la:

* Elekter pu vot lor 2 biltin separe, pu 4 depite dan 20 sirkonskripsyon, plis 3 pu Rodrig, plis 1 pu enn nuvo sirkonskripsyon apel “Chagos, inkli Diego Garcia”, kot Chagosyin ki anrezistre, pu vote, ziska Chagos libere. Pu sa parti eleksyon la pu servi mem sistem “First-Past-the-Post” ki deza ena pu 62 syez me pu 84;

* Lor enn dezyem biltin, pu mem eleksyon, elekter pu vot pu Parti ki li swazire, parey kuma pe deza fer pu eleksyon Lasanble Rezyonal Rodrig. Avansa sak Parti politik pu bizin sumet Komisyon Elektoral (ESC), enn ‘Lalis Parti’, selekte parmi zot kandida dan bann sirkonskripsyon, dan lord priyorite, e kot kandida zom fam alterne (lalis la kapav ninport ki longer dapre seki Parti la deside, osi lontan ki mintenir sa alternans lor baz jennder). Sa lalis-la pu servi pu alwe 20 syez depite anplis.

Nomb depite ki Parti fer elir pu azute apre depuyman premye biltin e konpar li ar nomb vot ki finn gayne pu dezyem biltin (pu Parti). Lerla 20 syez pu alwe a bann Parti ki mwins reprezante an proporsyon ar nomb total vot ki zot finn gayne lor dezyem biltin (20 syez la pu alwe a kandida lor lalis Parti ki pa finn eli lor premye votman). Me fode pa ki sa lexersis la dan okenn fason, modifye rezilta eleksyon kuma kot enn Parti finn gayn enn mazorite absolli syez dan premye votman.

Drwa revokasyon a tu nivo

* Pu enn sistem elektoral ki plis demokratik

- Pu amenn plis responsabilite vizavi elektora ek plis demokrasi dan sistem parlamanter (ki

Diego Rivera, *Extre Market*, 1930

potansyelman plis demokratik ki sistem Prezidansyel).

- Pu introdri prinsip demokratik fondamantal drwa revokasyon

* Kuma fini elir 84 manb ek Komisyon Elektoral fini nom 20 kandida lor lalis Parti, Lasanble Nasyonal zwenn su prezidans anyin Spiker. Li pu prezid eleksyon nuvo Spiker, ki asontur prezid eleksyon nuvo lider Lasanble. Dan ka ki personn pa asire ena enn mazorite dan Lasanble, Premye Minis sortan res Premye Minis, ziska enn nuvo lider ena kontrol enn mazorite.

- Nuvo lider lamazorite dan Lasanble al zwenn Prezidan pu zire kuma Premye Minis.

- Osito ki li posib, Premye Minis propoz so Kabine Minis a Lasanble Nasyonal, ki ratifye li par vot 'Wi' u 'Non' san deba (etan done zot tu finn eli par lepep) e lerla bann Minis al zire divan Prezidan.

- Lider lamazorite Lasanble kapav revoke ninport kan par enn mazorite depite, lor baz votman enn mosyon ki lider lopoziyon prezante, kuma li deza ete.

- Kabine Minis ubyin ninport ki Minis kapav revoke ninport kan antan ki Kabine ubyin antan ki Minis, lor enn mosyon lider lopoziyon. E fode ki Spiker aksepté

ki ena ase rezon politik ubyin moral serye pu enn tel revokasyon e ki gayn enn mazorite vot anfaver mosyon-la dan Lasanble.

- Ninport kan Premye Minis kapav remanye so Kabine ek prezant so nuvo Kabine divan Lasanble pu ratifye.

- Ninport ki depite kapav revoke par enn Petisyon elektoral avek enn mazorite sinyater, dan so sirkonskripsyon, ki li'nn eli direkteman lor vot premye biltin ubyin li'nn sorti depi lalis Parti. Me akondisyon ki Komisyon Elektoral zize ki petisyon la baze lor rezonnman valab, par exanp, pa aplik program lor lekel depite la finn eli (enn program ki bizin sumet ESC kan eleksyon large), fer transfiz, u lezot rezon politik serye ki antrenn enn pert konfyans kuma dan ka frod elektoral.

Disolisyon Parlman

* Pu mintenir suverennte popiler
- Premye Minis kapav disud Lasanble Nasyonal ninport kan ek fer eleksyon pli boner, e kumsa return puvwar lepep.

- Selma osito ki Lasanble finn disud se ESC ki fixe ek anons dat (echéances) nuvo eleksyon, dapre limit ki lalwa preskrir.

Lor finansman Parti Politik

Li bizin vinn ilegal pu enn konpayni ubyin lantrepriz prive finans ninport ki parti politik. LALIT propoze ki introdri lalwa spesifik pu rann li ilegal pu konpayni finans ubyin fer donasyon a parti politik, ki li an larzan ubyin an espes. Rapor Sachs deza propoz sa. LALIT pa dakor nonpli ki Leta finans bann parti politik.

Ninport ki konpayni ubyin biznes ki furni materyel pu kanpayn elektoral bizin inform ESC lorla ek lor kantite larzan inplike, (mem si li enn donasyon, so valer bizin spesifye):

- Linprimri ofset ek lezot kalite bibliksyon
- Furniser T-Shirt ek bandrol
- Furniser sonorizasyon pu miting
- Furniser lestrad, kamyon, latant ek sal vert pu miting
- Furniser loto pu lwe ek taxi
- Konpayni bis
- Furniser lesans ek dyezel pu veikil
- Reklam TV, radyo ek lagazet
- Pano piblisiter ek lezot reklam ofer par konpayni ki furni servis
- Meling anmas, korl sennter ubyin seki ofer servis portab ubyin SMS
- Lokasyon lasal (ubyin so valer si li enn donasyon).

ESC bizin exize depi tu seki furni prodwi ek servis, ki zot deklar,

dapre lalwa, reveni zot fer depi kanpayn elektoral, anba kolonn 'reveni elektoral'.

Finansman indirek depans elektoral debaz par Leta

* Olye finans direktman bann parti politik LALIT propoze ki Leta asire ki bann fasilite debaz pu eleksyon aksesib gratis pu tu kandida ek Parti:

- Kopi rezis elektoral lor papye ek lor CD gratis pu sak kandida. Sa prinsip la deza aksepte etan done rezis elektoral vande a enn pri simbolik. So CD aster vande Rs 1,000 par sirkonskripsyon. Sa donn enn lavantaz inzist bann kandida ki gayn buku sutyin finansye.

- Fre postaz (franking) gratis pu enn montan spesifik pu fer meling dan eleksyon

- Akse gratis a batiman ek lespas piblik pu tu Parti pu fer renyon

- Bizin aboli fre lakur pu kandida kan li depoz riterns pu depans elektoral

- Bizin alwe tan dantenn spesyal tu Parti ki dan eleksyon lor baz pro rata pu anons zot aktivite

- Etann program politik ki MBC pe deza ofer a radyo ek (TV prive, si ek kan ena li)

- Guvernman bizin asire ki ena lespas piblik e gratis pu kol lafis (olye vann tu lespas a lazans piblisiter ki fer reklam pu profi)

Lor Depans Elektoral

Fode ki dan lalwa depans elektoral pu ninport ki kandida inklir:

- So prop depans ek seki so azan finn fer kuma dan "*Representation of the Peoples Act*" dir.

- Ninport ki depans ki so sinpatizan fer, dapre so evalyasyon ubyin dapre ESC, e ki pa inklir kuma depans dan lalwa aktyel.

- Ninport ki depans Parti lor pro-rata, si li manb enn Parti. Savedir ku pu enn miting nasyonal pu divize par nonb kandida, par exanp dizon 80, tandi ki ku pu 1 trak pu 1 sirkonskripsyon pu divize par 4. Pu sa osi, ESC bizin

Suzuki Harunobu, Justice and Righteousness, 18 yem syek

ena enn lekip ki chek depans. (LALIT deza swiv sa pratik la)

- Pu sa sanzman la, nu propoze ki som aktyel Rs 250 000 ki 1 kandida ki pa dan 1 parti gayn drwa depanse ek Rs 150 000 pu kandida ki dan 1 parti, bizin ogmante pu vinn Rs 500 000 par kandida (inklir depans parti ek depi sinpatizan). Nu propoz sa sif la kan nu kone ki LALIT anfet depans ¼ ubyin mwins sa som la pu totalite nu kandida.

- Nu osi propoze ki riterns detaye tu kandida afise pandan 1 mwa lor batiman piblik kuma Vilej Horl, Sant Kominoter, Minisip-alite ek lapos ubyin lor ininternet pu ki piblik kapav verifye. Nu panse ki verifikasyon piblik ki pu ede pu kontrol depans elektoral ki kandida ek Parti fer. Elekter dan diferan sirkonskripsyon dan enn meyer pozisyon pu konpare ki depans finn ena pandan kanpayn elektoral ek seki bann kandida finn mete lor zot riterns.

Puvwar Komisyon Elektoral

Sa bann sanzman la klerman implik ki ogmant puvwar ek staf ESC. Bizin donn plis puvwar ESC pu ki li kapav inisye bann purswit Lakur Siprem kont ninport ki

kandida lor baz ninport ki konplent serye, si samem kandida finn al andeor lalwa. Savedir bizin donn puvwar adisyonel ESC pu ki li kapav examinn ninport ki konplint ki finn loze. Si apre lanket ESC estime ki 1 kandida finn omet enn depans ubyin finn fer enn fos deklarasyon ek ki sa omisyon u fos deklarasyon la, ti pu antrenn enn ekse depans, dapre lalwa, ESC bizin ena puvwar aplay pu rant enn rit Lakur Siprem pu invalid eleksyon sa kandida la ek lera apel enn eleksyon parsyel.

Kod Kondwit

LALIT dakor ki bizin ena enn kod kondwit pu Parti ek kandida, azan ek sinpatizan dan eleksyon, lor lekel tu bann parti mazer tom dakor ek ki donn li enn kad legal. Nu osi atir latansyon lor lefet ki 'drwa revokasyon' ki nu pe propoze pu azir kuma enn fren kont frod elektoral ek depans exazere.

2 parmi 10 isyu politik pli inportan depi Lindependans finn truv zot dan enn pozisyon zenan dan dernye 10 an: depandan lor zidisyer. Pa zis apandan lor desi-zyon nerport ki zidisyer, me lor Lakur Larenn Dangleter, Privy Council.

ZISTWAR 2 KA PRIVY COUNCIL:
**KIMANYER ANPES U TAKTIK
TRAYIR U STRATEZI?**

Ena 2 lexanp kot enn lalit inportan finn al aterir
divan Konsey Prive Larenn Dangleter.
E dan tulde ka, zot lexanp
kot enn taktik legal finn vinn ranplas
enn stratezi politik inportan.

Li inportan note ki tulde ka *tu-*
zur pe fer pleyman tini labuzi ruz.

Sann kut la, zot pe atann
desizyon zidisyer divan diferan
instans byen lwen: Apre *Privy
Council* an Angleter, enn ka pe
atann *Lakur Eropyen Drwa
Imen* an Frans, ek lot la pe atann
e *Privy Council* an Angleter e
Komite Drwa de Lom an Swis.

Dan sa lartik la nu pe analiz
danze ki kapav lev latet kan u rod
solisyon pu problem *politik*
atraver enn taktik *zidisyer*, plito
ki par afront li kote *politik* mem.
Nu pe osi met lanfaz lor manyer
ki u riske trok u lindepandans pu
enn taktik legal, u vinn *dependan*
lor enn Lakur, ek u retrut u *pasiv*
net. U pe zis *atann*. Lane ale lane
vini, u pe res atann. Kuma enn
lartik dan *L'Express* ti met li pu
ka *Komite Drwa de Lom*: “*Anne,
ma soeur Anne.*”

Sa 2 isyu politik inportan ki
finn ariv depandan lor Lakur
Larenn, ki zot ete?

1 Lalit kont kominalism
institusjonalize dan Best Loser
System dan eleksyon zeneral, e
2 Lalit pu ferm baz militer US
lor Diego Garcia pu ki Chagosyen
kapav returne, e Repiblik Moris
dekolonize ek re-inifye.

Tulde lalit zot form parti bann
lalit stratezik kont kolonialism ek
inperyalism, pu plis demokrasi, ek
pu lape. Tulde. E zot finn al tase
dan bann instans zidisyer depi enn
deseni.

Opoz Best Loser ... e fer

Serman u pa pe opoz li

Rezistans ek Blok 104 parmi
dimunn ki kont sistem Best Loser.
Dan zot batay an 2005 e 2010,
zot finn swazir enn taktik *legal*.
Asterlamem zot pe lev Rs215,000
pu zot lapel divan Privy Council.
Depi lontan, zot pe dir *Komite
Drwa de Lom* pe “get zot ka”.
Me, taktik legal port risk kan servi
li pu lalit politik. Ala bann risk:

1. Taktik legal fini tir linsiyativ depi
dan lame lepep, ki amenn lalit
politik, finn donn linsiyativ dan
lame zidisyer. Laba li ena tandans
retard enn lalit. Fode pa bliye ki
sa ti enn lalit ki ti pe progrese ase
rapidman avan sa bann ka la.
Taktik legal finn osi tir linsiyativ
depi bann eli, met li dan lame Ziz,
ki nomini. Zordi linsiyativ nepli
dan lame lepep, nenpli dan lame
bann eli, me finn al aterir dan
lame enn bann nomini Larenn
Dangleter, ansyen puvwar
kolonyal. Sa pa ranforsi *lalit
politik* kont kominalism ek kont
politik kominal. Purtan se sa ki
lobzektif stratezik sa 2 grup la.
Nu asime ki zot kont best loser
system pa zis lor enn pwen teknik,
me sirtu *akoz* li introdwir ek li gard
kominalism lor lasenn politik.

2. Zot finn, atraver zot ka legal, e
dan enn fason enpe surnwa, sanz
size depi lalit politik pu tir
kominalism dan Sistem Best
Loser a demars legal *pu gayn
drwa poz kandida su enn “tit”
adisyonel, sanki zot tir komin-*
alism dan sistem. Zot finn

efektivman rod enn ti-plas pu enn
5yem kominote lor Nomination
Paper: “bann ki panvi ubyen pa
kapav klasifye zot mem”. Setadir
zot pe dimann ki u kapav met
“*Hindu, Muslim, Sino-Mauri-*
*tian, General Population or
None of the aforementioned*”.
Zizman Balancy (avan li ti
ranverse) ti donn zot sa posibilite
la, e Best Loser System kominal
ti al delavan bel-e-byen.
Kimanyer kapav apel sa enn
viktwar? Best Loser System res
antye. Li ti enn defet, mem kan
zot ti kriye “viktwar”.

Nu pa pe dir ki zame li pa
posib chalennj enn rezim atraver
enn taktik legal. Li tutafe posib.
Me, li nesaser pu azir avek buku
prinsip. Me, pu tir kominalism dan
Konstitusyon, inklir so Premye
Sedil, li exziz sirtu enn lalit
demokratik ek enn mobilizasyon
politik.

3. Enn sitasyon mot-a-mo depi
afidavit Blok 104 devwal degre
malonete ki finn rant dan zot
demars. Pandan 7 an dan lagazet
ek lor Radyo, zot finn vinn
pretann zot pe opoz kominalism
dan Best Loser atraver sa bann
ka la, lerla ep! zot al fer serman
swivan:

Blok 104 dir su serman: “*Our
failure or inability to classify
ourselves does not in any
significant manner affect the
operation of the Best Loser
System which is based on
relative, not absolute, figures;*

the failure by any candidate to declare his community therefore does not make the First Schedule impracticable, unworkable, or unpurposeful or otherwise otiose". [Lefet ki nu pa finn klasifye numem, ubyen nu pa finn kapav klasifye numem, pa pu afekte loperasyon Sistem Best Loser dan okenn fason sinifikatif. Sa li parski Sistem Best Loser li baze lor sif relatif pa absoli; alor li swiv ki, kan enn kandida pa deklar so kominote, sa pa zenn Premye Sedil (Best Loser System) ditu, ni anpes li marse, ni anpes li ariv so lobzektif, ni rann li inservyab dan okenn lot fason."]

Alor, su serman, zot pe dir ki zot demars legal pa pu zenn Sistem Best Loser. Kan LALIT kritik zot, zot koriz zot propagann enpe, li vinn enpe mwens exzazere, zot dir ki zot ka pu afebli enn parmi bann pilye Best Loser System. Kan, anmem-tan, zot dir su serman, ki li pa pu fer sa – e Zizman Balancy prove ki li pa ti fer sa. Kan nu persiste, lerla zot kareman buz "poto": Zot dir ki zot pe amenn ka *pa* pu fini ar kominalism, me parski li enn drwa imen pu tu dimunn poz kandida pu eleksyon zeneral! Ar sa, kisannla pa pu dakor. Me, pa sa ki zot finn dir avan, e tuzur fer dimunn krwar.

Ala bann pwen ki sulve:

*Anplas ranforsi volonte ek kapasite pu sanz sistem (enn bi stratezik), taktik legal pe anfet anpes devlopman enn nuvo balans de fors politik – ziska moman kot bann Ziz dan Rwayom Ini deside dan plas lepep.

*Anplas dusman-dusman travay pu fer bann isyu politik vinn deplizanpli kler ek konpreansib pu lamas dimunn Moris, pu ki buku dimunn vinn ase fite pu amenn argiman kont bann pli bon argiman ki bann pro-best-luzer amene, sa bann taktik legal finn antrenn bann protagonist pu dir enn zafer dabor, lerla so lekotrer answit. Dir a, lerla dir b. Zot finn fer dimunn krwar ki zot ka dan lakur pu fini ar kominalism dan

Best Loser System, e zot finn al fer serman lekotrer. Sa dub langaz la li sem konfizyon, osi byen ki amenn laont pu zot.

*Bann protagonist pa finn ezite pu servi zurnalis ek lapres pu maske oportunism dan zot taktik legal. Zis *Le Mauricien* enn-de fwa, finn expoz zot dub langaz. Lezot lagazet swa pa realize, swa realize ek zot konplis ladan.

*Kan dimunn vinn gat tem difisil kuma lalit kont kominalism par zot oportunism, li kapav mem danzere. Remarke ki pli gran seporter Best Loser System, You-souf Mohammed, osito li finn etidye Zizman Balancy, li finn dir ki li OK, parski li pa zenn Besluzer ditu. (Ki dayer bann la finn fer serman li pa pu fer.)

*Remarke ki laplipar zurnalist, ek tu editoryalist ti fini anonse ki Zizman Balancy finn amenn lafen Best Loser System kominal. Me, lerla zot finn asize, get Best Loser System derule kumsi-ryen-ete dan bann zur apre. *Business as usual*. Sa ti pu Eleksyon Zeneral an 2005. Zot pa finn mem komant lor sa fe misterye la. *Okotrer plizir editoryalist, kan rezilta finn sorti, finn sulaze ki "Best Loser System" finn, dapre zot, "koriz" bann inbalans kominal dan rezilta. Alor, Zizman Balancy pa ti'nn fini sistem la.

*Remarke osi ki e Paul Bérenger e Navin Ramgoolam, tulde, finn dir zot pe pans pu met Zizman Balancy dan lalwa, e gard sistem Besluzer Kominal.

*Bérenger, truv "Zizman Balancy" dan lalwa kuma enn fason pu re-stabiliz Sistem Best Loser – par tir enpe presyon, presyon ki finn monte pandan lalit politik depi 1982, vini-mem.

Alor, taktik legal kapav trayir bi stratezik politik. Okotrer, taktik legal riske propaz seki u dir u pe opoze: kominalism, kolonyalism, lape. Anmemtan, li ras linisyativ depi dan lame lepep.

Kuma nu dir, "viktwar legal", dan sa ka la, li riske vinn enn "defet" stratezik.

E seki fer per, se kapav sa pu traverse sanki dan lapres bann editoryalist explik piblik fransman ki anfet finn arive. Samem li inportan ki ena REVI LALIT.

Anu get 2yem lalit ki ti al fini dan Privy Council.

Opoz Leta Britanik ... & Absorbe par Leta Britanik

LALIT Diego Garcia finn long, finn kolektif, e finn byen suvan dan lari. Stratezi ek aksyon finn lor lasenn politik pandan sa 40 an depi Lindepandans. Pandan dezane, zot ti form parti bann lalit politik pu ferm baz militer laba e, pandan buku lane, pu fer enn Zonn Lape dan Losean Indyen, pu dekoloniz ek re-inifye Moris, pu gayn drwa de retur ek reparasyon pu tu Chagosyen. Anfet, san-ses depi bann krim inisyal UK-US, finn ena lalit politik *kont*: par Chagosyen, par OF-Les Verts, par MMM, gran gran manif dan lari, lagrev lafen, manifestasyon kot ti ena LALIT e MLF, nu finn truv nesans Grup Refizye Chagosyen ek Comite Social Chagosien, e lezot grup adok, kuma *Rann nu Diego*, FNSI, Sahrington, pu nom zis ennde. Lalit demas, ki finn ariv zot pli for an 1981 ti suvan su lidship fam. Ena osi buku lartik ek liv finn ekrir: par Henri Marimootoo, David Vine, Laura Jeffrey e liv LALIT 2003.

Stratezi delit depi 1977 ziska 2011 finn preske tultan truv baz militer kuma santral. Li rezon kifer Angle finn gard Chagos ilegalman, li ti rezon kifer US-UK finn expilse abitan. Baz militer Diego li form parti stratezi dominans USA, e sa finn tultan *lakoz lezot ditor* la. Ti kas pei la but-but ilegalman, avan Lindepandans. Kifer? Pu fer plas pu baz. Ti derasinn bann Sagosyen. Kifer? Pu fer plas pu baz. Lerla, kan finn fer sa ditor la, baz la finn kontiyn fer nuvo zar ditor. Li finn amenn larwinn ekolojik enn arsipel pli zoli lor Planet Later. Zordi li su beton, avek bennker

sumarin, kuver ar koltar ek beton – dan plas lakaz Sagosyen, zot zardin, pye koko, legim. Anmemtan navir deger malang devers so salte dan labe. Anmemtan, sumarin nikleer koste pu servising. E, pli grav, ena “asimilasyon” buku Sagosyen, stil kolonizasyon 19em Syek, an Angleter.

Olivier Bancoult e so Grup Refizye Sagosyen, ki dan kumansman bann lane 1990s ti nn rest zis enn poyne manb, ti regayn so lafors kan, ansam ek LALIT ek enn 10enn lezot lorganizasyon, zot finn met dibut Komite *Rann Nu Diego*, enn fron komen. Lerla GRC finn rant dan so batay legal kont Leta Britanik.

Zot finn fer sa antan ki *sitwayen Britanik*. Dizon. Parski zot e Morisyen e Britanik. Zot Britanik osi, pu enn rezon byen sinp. Gran Bretayn ti fini koken later Moris avan ki li ti kapav tir popilasyon Chagos. Alor, Sagosyen ti vinn Britanik avan zot derasinman.

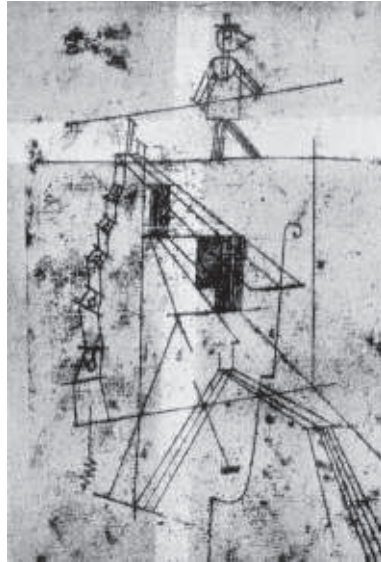
Alor, zot ka ti mete antan ki Britanik. E zot ti gayn led legal osi, e avoka QC, tu – antan ki Britanik.

Me, apre premye viktwar legal, ena buku Chagosyen ki ti vinn “Britanik” par swa. Ti mem ena pavyon Britanik *Union Jack* ek *God Save the Queen* dan ennde manifestasyon! Anfet enn premye “viktwar” legal se zot finn gayn drwa aplay pu enn zar “Paspur Britanik”. Enn-tyer Sagosyen res dan Langleter zordi.

Seki sa vedir, se stratezi a lonterm pu dekolonizasyon konplet, riske vinn enn rekolonizasyon ek mem enn “asimilasyon”. Setadir, so lekotrer.

Lor la, zot avoka finn ankuraz zot pu pa lev lavwa kont baz militer, pa zenn relasyon militer spesyal UK ar USA – lor pwen ki sa kapav sipozeman zenn zot ka legal. Zidisyer Britanik pa pu kapav opoz desizyon Minister Zafer Etranzer. Sa pu enn problem pu “separasyon puvwar” dan Gran Bretayn. Pu sa taktik legal la, GRC ti bizin maske zot

relasyon ar LALIT, so alye pli fiyab. Avoka Guvernman Britanik ti koz lor “danze” lyen Chagosyen ar LALIT ek Flotilla Lape nu ti pe organize, e li ti fer sa pandan enn ertan pandan ka. Me, bizin dir ki bann Ziz Privy Council pa ti tro inpresyone par sa! Alor, li ti plito enn trik ki Leta Britanik ti servi kont GRC.

Desin Paul Klee, *Finanbil*, 1923

Alor, Grup Refizye Chagos ti bizin trayir so bi stratezik pu viv dan lape (pu fer ferm baz militer) ek de-kolonizasyon (met Gran Bretayn deor), pu sey gayn drwa de retur ek konpansasyon atraver *sime legal*. Me, sime legal, li pa fasil gayne dan lalit politik. Kan GRC ti gayn enn viktwar pu drwa de retur dan tu pli gran Lakur an UK, Leta Britanik finn al servi enn vye puvwar Larenn, a *Queen's Order in Council*, pu met zot deor ankor enn ku. Zot finn met enn challenj legal kont sa osi, e finn finalman perdi. Asterla, plis ki 2 an zot pe atann enn Lapel divan Lakur Lerop Drwa Imen. Ankor enn fwa, lalit politik pe asize, atann. Ankor enn fwa, sa vini apre ki finn bizin niye

lalit pu lape, dekolonizasyon, demokrasi.

Dan LALIT nu krwar manyer pu asire gayn drwa de retur ek ful reparasyon, se pu anmemtan lite pu fer ferm baz, lite pu fer met Britanik deor. Bizin amenn tule 3 lalit anmemtan, dan enn sel stratezi onet, prop, figir dekuver.

Zordi, USA lor bor bankrut. Tu dimunn konn sa. Tu dimunn pe koz sa tulezur, lor zurnal, lor radyo, lor TV. Obama pe konsed sa. Lepep Ameriken plin ar pey tax pu gard baz militer a-mars. Volonte pu fer ferm baz pe ranforsi dan Lamerik mem. Anu tu amenn lalit ansam kont militarism. Anu liye sa lalit la ar rezon kifer USA ti pe bizin so bann baz, e atak sa bann rezon la osi.

Zordi, Leta Moris finn anbark lor enn batay pu met UK deor omwen depi enn *Marine Protected Area* ki li finn deklare lor Chagos. Asterla, Navin Ramgoolam dan enn spes lalyans ar Grup Refizye Chagos. Me, tuzur, li kuma enn taktik. Zot taktik pran tuzur presedans lor zot stratezi.

Zordi inn ler pu tu dimunn Moris, lemond antye, pa zis Chagosyen, pu dibute, dir ni sa fos-fos *Marine Protected Area* ni sa baz militer poliyan ti devet existe. Leta Moris, parey kuma GRC, li osi, pe konsantre lor enn sel chalennj legal etrwa. Guvernman finn met enn litiz su *UN Convention on the Law of the Sea*, ki bon, me li bizin form parti enn stratezi politik piblik pu reklam Chagos an antye pu form parti dan enn Moris demokratize kot negosyasyon uver pu natir demokrasi lokal, kot ena enn politik kler lor retablisman laba, lozman, amenazman pu Chagosyen ki anvi returne, anplis enn apel kler e net pu fermtir baz militer USA. Sa dernye bi, se pu anpes servi nu later pu lager ki pa zis inperyalist, me ki osi, apre le ku, kuma Lager kont Irak, nu kone ti ilegal.

Pwen prinsipal sa lartik la se: Taktik legal, sirtu si li pa diskite

KREASYON ZORDI

BANKSY

Graffiti lor miray Aparteid, Bethleem

uvertman an piblik, li suvan amenn trayzon u prop stratezi politik. “Banksy” li sedonim/sinnyatir enn bann pli gran artis graffiti dan lemond.

Banksy koni sirtu pu so bann graffiti ki li fer ar stenssil ki li ranze limem. Li ti devlop so stil lar dan Underground (metro) Bristol, dan Langleter, dan bann lane '90. Buku so bann graffiti vizib dan Bristol, Lond ek osi dan buku lavil enpe partu dan lemond. Banksy anmemtan enn aktivis politik. So kreasyon anfet reprezant enn kritik koeran kont kapitalism, kont fasism, kont inperialism e kont lotorite ek Leta. Li finn mem fer plizir graffiti kont Israel so lokipasyon e kolonizasyon Palestinn, penn direk lor

Miray Aparteid pre kot Bethleem. Sa bann graffiti finn vinn koni partu dan lemond.

Ena buku mister ki medya finn antretenir lor ki vre idantite Banksy. Anfet suvan li ti bizin kasyet lapolis kan li pe fer graffiti dan bann plas piblik, lor lari, miray, pon, bisstop ubyin lor lagar. Akoz sa ki li finn swazir pu devlop teknik stenssil ki byin rapid ek fasil pu realize. Ala seki Banksy finn ekir lor limem lor so websayt: “Mo inkapab komant lor kisannla Banksy ete u pa ete, me ninport kisannla ki dekrir kuma ‘bon dan desin’ pa sonn kuma Banksy pu mwa.” Li finn osi dir kumkwa, “Buku dimunn pa pran linisiyativ dan

zot prop lame, fer kiksoz par zot mem, akoz personn pa finn dir zot fer li.”

Banksy so lar li osi enn mwayin pu kritik, suvan avek buku limur, sosyete kapitalist. So lar li gratis ek aksesib pu tu dimunn, ek li anbeli ek anrasi peizaz.

Dan Moris Xavier Duval kan li ti Minis Turism ti pe fer lekotrer. Li ti angaz enn lekip *Beach Authority*, suvan zot ti azir kuma sinp gunnda, pu detrir sa kiltir *lafis lari*. Zot ti mem fer sa dan enn fason fasizant: zot ti penn enn gro lakrwa nwar lor tu lafis ki andeor pano ki lotorite ti rezerve pu kolaz. Zis sekter prive ek konpayni militinasional (loto, lasirans, lalkol) gayn drwa kol so gro gro pano lafis. E se sa kalite lafis la ki enn vre “eye-sore”.

KWEN SYANTIFIK

9 SEY KRITIK PU EKOLOZI

Bann gran syantis onivo mondyal finn devlop enn analiz lor 9 diferan “sey kritik” ki nu Planet exzize si pu kapav mentenir enn lanvironnman an ase bonn sante pu limanite kapav existe.

* **planet pe resofe, pe debalans klima**

* to lasid dan Losean pe ogmante

* ozonn dan stratosfer pe detrir

* **sikl nitrozenn ek fosfor me-nase**

* dilo du globalman pe ize

* sanzman dan itilizasyon later (e.g. dezaforestasyon)

* **biodiversite pe perdi**

* *tro buku ayrosol dan ler*

* *polisyon simik.*

Pu sa dernye 2 la (seki an italic), pankor gayn enn fason mezir kot “sey kritik” ete exakteman. Me pu sa lot 7 proses la, ena limit ki syantist fini tom dakor. Trwa sey kritik parmi – sanzman klima, asidifikasyon lamer, destriksyon ozonn – premye 3 dan lalist, zot sakenn reprezant saki apel enn *pwen turnan*. Zot “sey kritik”, li kuma enn balans, kot azut ena pwa ase lur enn kote, lerla tigit-tigit azut pwa lot kote, azut pwa, lerla enn sel ku balans ariv enn “pwen baskile”. Premye 3 dan lalist, zot kumsa. Sa vedir limit la li enn moman kot enn serten nivo done, li provok enn gran sanzman sudin, ki menas destabiliz Planet. Sey kritik ki fode pa depase pu sa lot 4 proses la – sikl nitrozenn ek fosfor, kantite dilo du, sanzman dan itilizasyon later, pert biodiversite – reprezant plito kumansman enn degradasyon *irreversib* lanvironnman.

Trwa sa bann proses fini depas sey kritik. Nu finn met zot an **bold** dan lalist lao. Dan sa Kwen Syantifik la, nu pu get zot:

sanzman klima, sikl nitrozenn, pert anterm biodiversite.

Me, ki exakteman eski enn “sey kritik”?

Pu estim enn “sey kritik pu Planet ki fode pa depase”, bizin kumans par akord 3 sif ki reprezant sakenn enn nivo sa fenomenn la dan 3 lepok: enn nivo pu lepok avan Revolisyon Indistriyel (avan kapitalism indistriyel), lerla enn nivo ki fode pa li depase, e trwayem sif li nivo aktyel.

Lor kestyon sanzman klima, par exanp, nivo pre-indistriyel ti 280 par par milyon (ppm) karbonn dayoxayd dan latmosphèr. So sey kritik ki fode pa depase li 350 ppm (pu evit lefe balanswar ki pu riske provok enn lamonte katastrofik dan nivo lamer, par exanp); so nivo aktyel li 390 ppm. Pert biodiversite li mezire par to extinksyon (nomb spiyshiyz ki perdi par milyon spiyshiys par an). So nivo pre-indistriyel anyel ti 0.1-1 par milyon spiyshiys; sey propoze se 10 par milyon. Aktyelman li plis ki 100 par milyon. (setadir 100 a 1,000 fwa to pert dan lepok pre-indistriyel). Konsernan sikl nitrozenn, sey la

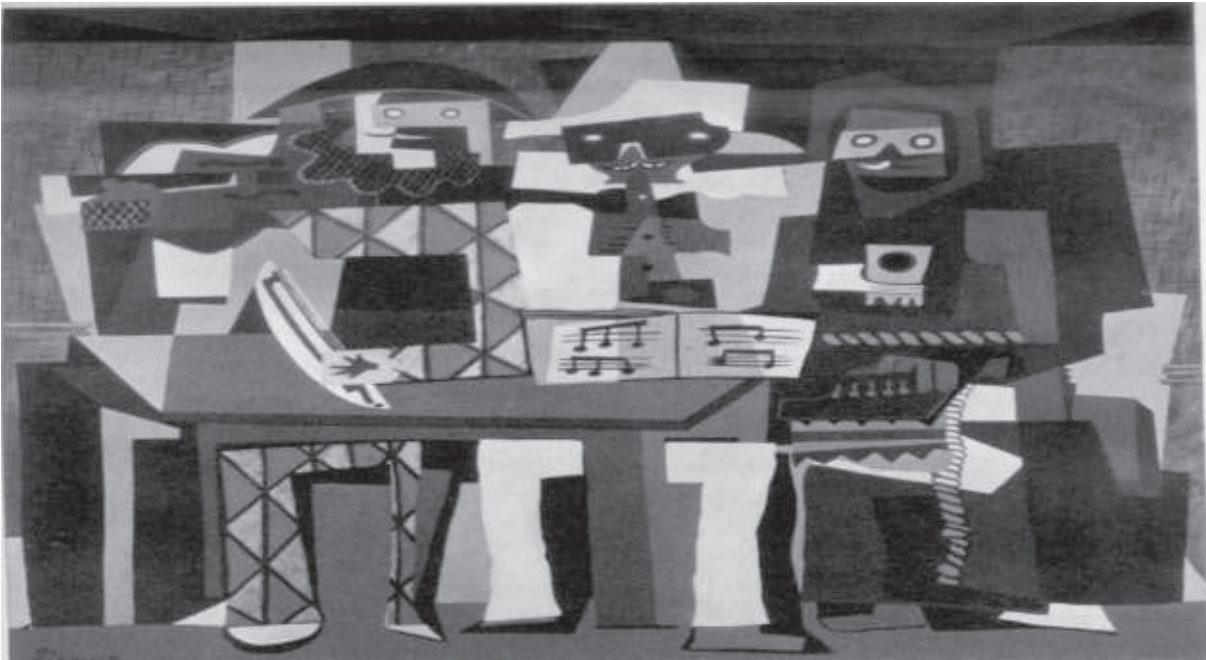
reflet kantite nitrozenn ki tire depi latmosphèr akoz imen bizin li. Li mezire par milyon tonn par an. Lepok avan kapitalism indistriyel (pli prezizeman avan dekuvert proses Haber-Bosch kumansman 20yem syek, sirtu pu prodir fertilizan ki furni nu manze) ti ena 0 tonn ti tire depi latmosphèr. Sey kritik propoze pu evit degradasyon ireversib nu sistem Mama Bul later, li 35 milyon tonn par an. Zordi pe tir 121 tonn par an.

Sak sa bann kasir extrem la port enn risk ki zot menas stabilite nu sistem Planeter kuma nu konn li. Nu pe viv dan lepok *Warning Siklonn Klas 4*.

LALIT finn tir enn nuvo ti-liv an Kreol apel *Ekoloji Fraktire* ki enn tradiksyon an Kreol *Introdiksyon* (50-paz) enn liv par John Bellamy Foster, Brett Clark, Richard York, 3 profeser liniversite an USA. Tradiksyon la ti fer par Lindsey Collen. Liv la apel *The Ecological Rift: Capitalism's War on the Earth*, sorti an 2010, 544 paz, Monthly Review Press, Oktob. Sa *Kwen Syantifik* la li enn semeri enn but dan Introdiksyon sa liv la, ki disponib asterla an Kreol. Dimann

3 KONSER INIK:

TRIYO BATRI, TRIYO PYANO, TRIYO LAGITAR

Tablo Pablo Picasso, Trwa Mizisyin (extre), 1921

enn kopi depi u distribiter REVI LALIT.

Depi Avril, finn ena enn seri 3 konser trio jazz manyifik dan Oditoryom Konservatwar dan Quatre-Bornes: *Fr3e drumming* avek 3 bater pe zwe anmemtan, *Fr3e keyboarding* avek 3 pyanis pe zwe ansam ek *Fr3e Picking* avek 3 gitaris pe zwe anmemtan. Pu ena enn dernye dan sa seri-la avek 3 basis pe zwe ansam. Bizin vey so dat. Li vo lapenn al ekute.

Premye dan sa seri-la ki ti fer le 1 Avril ti enn konser ase spektakiler pu gete: enn trio 3 batri avek bater Jim Bacchan, Stanley Perne ek Christophe Bertin. Zot ti akonpayne par bann frer Desvaux, basis Steve ek gitaris Patrick. Zot ti travay omwin enn mwa preske tulezur pu prodwir sa konser-la – ek zot finn bizin mazine kimanyer pu departaz travay ant 3 bater pu ki sakenn pe fer kitsoz diferan anmemtan. Laplipar morso ti bann morso repriz ki zot finn retravay dan zot fason, e sa ti byin interesan. Me pu mwa, morso ki

ti plis interesan se morso ki zot finn kree zot mem, kot zot finn reysi integre bann ritm Moris ziska li vinn kuma enn espes konserto perkisyon. Dan enn morso, zot ti mem fizikman buze otur sa 3 batri-la, kumadir enn dans an zuan.

Dezyem dan sa seri-la le 27 Me, ti enn konser 3 pyanis: Belingo Faro, Noel Jean ek Olivier David. Zot ti desid pu fer li zis zot trwa tusel, san lakon-paynman ki ti enn bon desizyon pwiske pyano li enn linstriman deza kuma enn lorkes. Sa osi ti byin interesan ek kreatif. Sakenn ti “rod so plas” dan enn diferan seksyon pyano - enn zwe plito dan kote bas pyano, enn plito dan egi, enn inpe plis omilye. Zot ti reysi retravay bann morso koni kuma “*Love Story*” u enn tem Bob Marley dan enn fason merveye ek etonan pu tande – kumadir enn nuvo morso net. E sirtu, ti ena bann zoli konpozisyon Belingo Faro ki inovater kote tan ek ritmik. U santi ki ti ena enn travay kominikasyon ant bann pyanis ki finn donn buku plis profounder ek

spontaneite a lamizik ki zot finn zwe.

Trwazyem dan sa seri-la le 30 Ziyet, ti ena konser 3 gitaris Gneshen Teeroovengadam, Patrick Desvaux ek Clifford Boncoeur. Zot ti akonpayne par bater Christophe Bertin ek basis Steve Desvaux. Seki ti partikilye dan zot konser, se ki zot finn prezant zot bann prop konpozisyon ki zot finn devlope a 3. Malerezman, sonorizasyon pa ti byin regle sirtu dan premye parti, alor u ti kapav selman devinn detay mizikal ki sakenn ti pe fer lor lagitar. Sirtu kan ena lagitar elektrik, sonorizater osi vinn enn “mizisyin” inportan. U fini tande ki dan plizyer morso ki ena travay kolektif kalkile, detaye ek fin. Anmemtan, ti ena zoli-zoli travay solo tutolong – zot tule trwa koni aster pu zot kapasite inprovize dan enn fason mizikal, sakenn dan enn stil diferan.

Konservatwar pankor anonse kan prosenn konser 3 basis pu ete, alor bizin veye pu pa rat sa dernye sa enn seri konser inovater.

Rajni Lallah
LIV VO LAPENN LIR, ENN
ROMAN DEPI SUDAN:
**SEASON OF MIGRATION
TO THE NORTH PAR
TAYEB SALIH**
HEINEMAN, 1991.

Dan enn moman dan listwar, setadir an 2011, kan Sudan, pli gran pei dan Lafrik anterm siperfisi, pe kas an 2 pei (Sudan ek Sid Sudan), e kan konfli pe kontiye otur sa but Sudan kot ena petrol anba later, li interesan get enn-de meyer roman zame ekrir dan Lafrik, ki anfet sorti Sudan.

Sa liv la ti pibliye an 1966, e apel *Season of Migration to the North* (*Sezon Migrasyon Ver Lenor*) e li par Tayeb Salih. Li enn liv absoliman ipnotik, ki devwal anba evennman politik inportan otur dekolonizasyon, enn lamur-laenn ant Loksidan ek Loryan/Lafrik “depi plis ki 1,000 an”. Li enn roman anmemtan sinp, anmemtan deranzan.

Taleb Salihi ti mor laz 80 an, an lane 2009. Mo santi mo finn liye avek li, pa zis par lir so roman, me osi aköz mo ti ena lokazyon apersevwar li, kan mo ti dan enn konferans literer dan Lond an 2005, kan nu tulde ti partisip dan *African Literature Festival* laba dan British Library Lond. Edward Said, Palestinyen ki ti gran profeser literatir Anglez, teoretisyen politik, ti dir ki sa roman la li “Enn parmi 6 pli bon liv an Arabik modern”.

Pu mark sa kasir Sudan an 2 pei, enn evennman ki pa neserman pu amenn larmoni dan sa rezyon la – etan done ki Darfur ek Montayn Nuba tuzur

ankonfli avek Khartoum e tuzur tom dan Sudan – mo pe osi fer referans a enn liv pibliye an USA dediye a dimunn Darfur, kot mo finn partisipe.

**DEDICATED TO THE PEOPLE
OF DARFUR: WRITINGS ON
FEAR, RISK AND HOPE**

Dedicated to the People of Darfur: Writings on Fear, Risk and Hope ti pibliye par Rutgers University Press – e tu so benefis ti al pu lepep Darfur. Ladan ti ena buku ekrivin finn partisipe, inklir pri Nobel ek Pri Pulitzer. Sak ekrivin ti sumet kiksoz lor kestyon “pran risk”. Parmi bann ekrivin ki finn aproz pu partisip dan sa rekey la ena mo-mem. Mo finn

ekrir enn morso spesyalman pu rekey la, lor risk ki finn inplike kan mo ti ekrir roman, *The Rape of Sita*.

SUTYIN A MOSYON DAN U.N. AN SEPTAM
PU ENN LETA PALESTINN

Sulevman dan Mwayin Oryan, sirtu dan Lezip e Tinizi finn sanz bann done dan Palestinn e dan Israel.

Dan Palestinn, bann dirizan politik Fatah e Hamas su presyon lepep dan West Bank, Zirizalem, Gaza finn finalman tom dakor pu met enn mosyon dan Lasanble Zeneral Nasyon Zini pu ki rekonet enn Leta Palestinn.

Sa muv la finn tutswit sanz balans defors. Li fer Israel vinn lor defensiv. Si mosyon pase, li ule dir ki enn Leta Palestinn pu kapav negosye avek Israel depi enn pozisyon Leta a Leta e non kuma enn teritwar okipe avek Leta ki pe okip li militerman. Li vinn remet an kestyon tu koloni Israel dan later Palestinn lor frontyer 1967.

An mem tan ki bann dirizan Palestinn pe batir sutyin pu mosyon dan Nasyon Zini, Israel akile lor plizyer fron.

Amezir kriz sistem kapitalist global aksantye, bann mem fakter ki amenn sulevman dan Mwayin oryan, Nor Lafrik, Lagres,

Lespayn, Langleter, usi ena bann mem lefe dan Israel. Sirtu ki Israel ena enn lekonomi avek enn bidze militer astronomik. Nu finn truv enn gran muvman leve dan Israel kont problem lozman, kont ogmantasyon dan ku lavi. Lamas dimunn finn okip sant Tel Aviv e plis ki 300,000 dimunn finn desann lor lari dan Tel Aviv pu dimann drwa a lakaz ek anfaver enn politik ekonomik an faver dimunn ki travay pu viv.

Anmemtan, dan lot direksyon, Israel pe kontiye so politik kolonizasyon dan Siszordani. Guvernman fek donn fever pu ranz ankor lakaz dan koloni Ariel. Sa pu ule dir anexe ankor later Palestinn.

E Leta Israel pe azite dan so politik retalyasyon aveg. Li pe kree ankor tansyon dan relasyon avek Lezip. Resaman, apre enn atanta dan Eilat, enn lavil dan Israel, larme Israel finn rant dan Lezip, tuy 5 militer Ezipsyin. Sa finn kree ankor plis tansyon ant Israel ek Lezip. Lezip finn menas pu rapel so Anbasader e dimunn dan Lezip finn fer gran

Manif sutyin ar lepep Palestinyin pu mark Nakba, Lezip, 13 Me 2011

manifestasyon divan Lanbasad Israel dan Cairo. Israel finn bizin dimann eskiz. Kuma retalyasyon, larme Israel finn usi bombard Gaza kot plizyer sivil inn truv lamor. Sa finn provok relans roket depi Gaza lor Israel.

Inpinite Israel malgre li finn azir kuma enn Leta bandi finn depann buku lor sutyin politik e sutyin militer depi Lamerik, me usi lor lefet ki ena bann diktater opuvwar dan pei Mwayin Oryan. Kan sulevman popiler dan Lezip obliz Prezidan Mubarak fwir, ek dan Tinizi obliz Prezidan Ben Ali kit puvwar, kan ena sulevman zeneralize dan Mwayin Oryan ek Nor Lafrik, tusala menas Israel so politik dan larezyon.

Israel so marz de manev pe diminye, li nepli kapav depann lor bann diktater pu konplis ar so politik parski lepep dan bann pei larezyon pe vey zot bann dirizan.

Dan lemond, sutyin a mosyon pu rekonet Palestinn pe agrandi. Dernye petisyon Avaaz.org finn fini ramas plis ki 875,000 sinyater atraver lemond pu sutenir mosyon dan U.N. pu rekonet enn Leta Palestinn, pu met fin a 44 lane lokipasyon militer par Israel.

LALIT ansem avek Sant Idriss Goomany, Ansyin Prezidan Repiblik M. Cassam Utteem ek Confederation Syndicats Secteur Privé finn avoy enn let a Preme Minis pu dimann ki Moris aktivman sutenir mosyon dan Nasyon Zini an Septam.

Enn Leta Palestinn pu kapav adres bann veritab kestyon ki poze zordi.

1. Kestyon Teritwar Palestinn: dan Gaza, Zerizalem e West Bank (Sizjordani).
2. Kestyon politik kolonizasyon leta Israel atraver so bann koloni dan West Bank e Zerizalem ki anfet enn politik anexasyon par Leta Israel. Miray Apartheid e Lotorut Apartheid finn fer Palestinn vinn kuma Banntustann.
3. Kestyon drwa retur e konpansasyon pu par milyon refizye Palestinyin ki finn forse kit Palestinn kan ena Partisyon an 1948, e kan Israel finn okip Palestinn an 1967, par santenn milye refizye dan Sant Refizye dan West Bank, dan Gaza.
4. Kestyon frontyer: Zordi Israel kontrol tu frontyer Palestinn, avek Lezip, Lasiri, Liban,

Zordani, em mem avek Lamer Mediterane. Pu rant dan Palestinn bizin tuzur zordi pas kontrol imigrasyon Israel!

5. Kestyon milye Palestinyin ki dan prizon larme Israel.

6. Kestyon Golan Heights teritwar Lasiri, Shaba Farms teritwar Liban, ki Larme Israel pe okipe zordi.

Vot Nasyon Zini pu rekonet Palestinn pu depann osi lor rol solidarite internasyonal pu al ver rezolison konfli. Aksyon lor terin dan Palestinn pu lev silans e expoz atosite perpetre par larme Israel dan Palestinn okipe pu ki lemond antye truve e konpran. Dezinvestisman ek boykot onivo internasyonal pu nesaser pu fors Israel negosye avek Leta Palestinn. Li pu osi nesaser pu akitivman sutenir lalit dan Palestinn e Israel pu plis demokrasi e pu artikil aksyon dan Palestinn avek aksyon bann lorganizasyon dan Israel ki pe milite pu lape ek pu enn solisyon pu ki al ver progre.

Ragini Kistnasamy

UT 2011

LEMET DAN LANGLETER

Premye Minis Cameron finn byen vit kriye “kriminell!”
Me, lemet an Angleter li plito enn lefe
direk kriz ekonomik lor lamas dimunn. Ala enn analiz.
Ala osi enpe konparezon avek lemet Fevriye 99 dan Moris
apre ki Kaya finn truv lamor dan kaso.

Paralel ek Fevriye 99 dan Moris

Apré bann lemet dan Langleter dan kumansman Ut 2011, buku komantater finn fer konparezon ek seki ti arive dan Moris, apré lamor Kaya dan enn selil polisyer.

Si li vre ki ena buku similarite, ena osi pa mal diferans ki volapenn sulyne.

Pu komanse, se responsabilite lapolis dan lamor enn dimunn ki finn azir kuma enn etinsel ki finn deklans bann evennman, dan tulde ka. Mem si se enn lamor ki finn responsab pu amenn lemet, li bon fer resortir ki sa enn lamor la finn arive apré enn long listorik britalite polisyer, ek mem lezot lamor dan lekel lapolis ti inplike, ek kot pa finn ena okenn purswit: li ti kumsa dan Moris, ek li osi kumsa dan Langleter: depi 1998 finn ena 333 lamor dimunn pandan ki zot ti an detansyon lapolis Britanik, san ki okenn polisye pa finn purswiv (*Week End* 14 Ut). Ki li dan Moris ubyen Langleter, bann evennman finn arive dan enn lepok kot inegalite sosyal pe agrandi: enn kote larises ek liks indesan, lot kote lamizer ek dezespwar. Sirtu somaz parmi zenn ki pe atenn nivo intolerab, me ki maske dan statistik ofisyel. Kuma nu finn

truve, se sirtu bann byen zenn ki finn inplike dan tulde ka.

Seki diferan, se ki an Fevriye 99, pu premye 2 zur, lemet ti viz prinsipalman stasyon lapolis ek lezot sinbol leta; se selman lor trwazyem zur ki finn kumans ena piyaz, ek lera usi, se sirtu gran magazin ek godam ki ti vize. Dan Langleter, piyaz finn kumanse pli boner, ek buku ti magazin ek tabazi finn afekte. Apré trwazyem zur dan Moris, bann lafors reaksyoner ti reysi donn enn turnir kominal a bann evennman, alor ki sa laspe la pa ti ditu prezan dan kumansman Lemet Fevriye 99 dan Moris. Dan Langleter usi bann medya kuma BBC finn sey azut enn dimansyon kominal ubyen rasyal, me sa pa finn marse.

Li bon osi ki nu fer resortir ki piyaz enn fenomenn sosyal, pa kriminel. Ena piyaz dan tu sirkonstans kot laparey represif leta, kuma lapolis, pa an mezir pu mintenir inegalite sosyal par protez dibyen seki byen ris. Ena fenomenn piyaz apré enn siklonn, tranbleman de ter, inondasyon: ek pena okenn implikasyon eleman kriminel ladan.

Ki ti arive dan Langleter an Ut 2011 ?

Zedi 4 Ut, lapolis finn tir lor enn abitan Tottenham (enn rezyon dan lenor Lond), finn tuy li. Sa abitan

la, Mark Duggan, 43 an, ti sipoze inplike dan trafik ladrog. Bann sirkonstans dan lekel lapolis finn tir kut bal pu tuye, pa kler ditu. Samdi swivan bann abitan Tottenham ansem ek fami ek kamarad Mark Duggan finn organiz enn lamars pasifik ki finn termine divan stasyon lapolis. Se dan lanwit sa mem zur la ki bann zenn dan sa rezyon la finn desann lor lari ek kumans bril loto ek kraz magazin, ek piyaz finn kumanse.

Dan prosen 4 zur finn ena lemet similer dan lezot kartye defavorize dan Lond: Islington, Woolwich, Hackney, Ealing, Enfield, Croydon. An mem tan lezot lavil kuma Birmingham, Liverpool, Manchester, Bristol finn konn mem kalite lemet: bann byen zenn ki finn desann lor lari pu kraze, met dife, ek fer piyaz.

Kan PM Cameron, ki ti an konze dan Litali, returne, so mesaz a lapolis li byen kler: represyon brital, arestasyon par santenn, duble prezans lapolis lor lari. Finalman kan lemet finn arete dan Lond ek lezot lavil, finn ena par santenn loto brile, magazin kraze, ek plis ki 2,000 arestasyon; lapolis finn servi anrezistremans kamera sirveyans pu idantifye ek aret bann manifestan apré ki lemet finn arete. Bann ki finn arete finn pas divan lakur ki finn rest uver tut lanwit, ek finn

Graffiti Banksy, Borough-Lond, 2002

kumans ena santans prizon byen lur. Lakur anplas-anplas.

Ki kontex ekonomik, politik ek sosyal?

Apré ki lemet finn arete dan Langleter, finn kumans ena propagann pu sey reprezant sa bann evennman la kuma travay bann ti grup “kriminel” ki ti nek interese ek piyaz. Se sirtu sa kalite latitid la ki maske veritab rasinn kriz sosyal ki responsab pu fer par milye zenn desann lor lari, ek exprim zot dezespwar a traver vyolans.

Kriz ekonomik ek finansye ki finn kumans an 2008 finn expoz bann pir laspe enn sistem kapitalist ki prodir ek benefisyé depi inegalite sosyal. Depi plis ki 6 mwa finn ena gran manifestasyon partu dan Lerop: Lespayn, Portigal, Lagres. Partu dimunn pe manifeste kont losterite ek somaz ki pe rod fer lamas dimunn sarye fardo pu kriz ekonomik ki enn ponye kapitalist finn presipite. Partu dimunn pe proteste ki sa bann mem guvernman ki pe diminye saler,

kup depans sekirite sosyal, ledikasyon, lasante, an mem tan pe truv par santenn milya pu plan sovtaz pu kapitalist ki responsab pu kriz.

Dan Lafrik di Nor, dan Mwayin Oryan, bann peyi kuma Tinizi, Lezip, Lasiri, Lalibi, Yemenn, Barein, partu lamas dimunn pe fer sulevman kont bann rezim otokratik ek represif, parski lavi pe vinn tro difisil, ena tro somaz. Bann zenn dan Langleter tuleswar get TV, ek truve ki larme Britanik pe intervenir dan Lalibi pu sutenir manifestan ki pe rod ranvers zot guvernman.

Deza dan Langleter, kan etidyan ti pe manifeste kont ogmantasyon masif dan fiz liniversite an Desam 2010, ti fini kumans ena reaksyon vyolan. Guvernman Cameron finn anons enn seri mezir losterite ki pu afekte alokasyon somaz, sekirite sosyal, pe amenn fermtir bann sant zenes partu dan peyi, an mem tan ki manajer labank pe

kontinye pey zot-mem bonis kolosal.

Alor seki nu pe truve dan Lerop, dan Lafrik di Nor, dan Mwayin Oryan, seki analist burzwa pe apel “kontazyon”, finalman zot reprezant diferan form protestasyon kont bulversman sosyal ki kriz ekonomik pe prodir, partu kot sistem kapitalist pe inpoz losterite pu sey sorti depi kriz ki limem finn amene.

Me parey kuma nu ti dir an Fevriye 1999, lemet par limem pa pu permet lamas dimunn fer fas a britalite polisyer, a losterite, a represyon par bann rezim otokratik.

Li nesese nu devlop enn program, enn platform, enn stratezi ki permet nu ofer enn veritab alternativ: enn alternativ sosyalist ki viz pu eliminn inegalite sosyal.

Ram Seegobin

DANS UNE EPOQUE DE MENSONGE

LA VERITE SUR LA LIBYE

En Libye, les premiers donneurs d'ordre restent quand même les Nord-Américains mais ils sont restés en retrait, laissant croire que c'étaient les nains européens qui étaient seuls aux commandes. Ces complices de Français et d'Anglais n'avaient même plus de bombes téléguidées en stock dès le mois d'avril et ce sont des armements U.S qui ont été fournis à ces braves européens. ([http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/](http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Military_Operations_in_Libya.pdf)

[Military Operations in Libya.pdf](http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Military_Operations_in_Libya.pdf))
Que ne ferait donc pas l'Occident atlantiste pour s'appropriier les richesses pétrolière et gazières de la Libye? Et surtout, comment ne pas suivre les instructions d'Israël d'affaiblir tous les pays arabes ?
Le document d'archive suivant peut être utile pour comprendre ce qui se passe actuellement en Libye et en Syrie.

Il s'agit d'un entretien d'une heure avec le Général Wesley Clark. Il a été diffusé sur la chaîne alternative de télévision américaine *Democracy Now* le 2 mars 2007.

Le Général Wesley Clark, ancien très haut gradé militaire U.S. et ancien Commandant en chef des forces de l'OTAN, aujourd'hui à la retraite, a raconté comment il avait été informé par des amis au Pentagone, quelques jours après les attentats du 11 septembre 2001, que les dirigeants de son pays avaient pris la décision unilatérale d'envahir en cinq ans sept pays du Moyen Orient. Il n'en revenait pas !!!

(L'entretien complet est visible via des liens que je donne plus bas)

En 2011, en voyant ce qui se passe en Libye et ce qui se prépare en Syrie, on ne peut que constater que ce que le Général Wesley Clark a raconté en 2007 au micro de la chaîne Democracy Now est parfaitement vrai. Toutes les opérations de guerre dites humanitaires ayant actuellement lieu en Libye sont bel et bien programmées depuis longtemps par le Pentagone. La recolonisation du Moyen-Orient par les Etats-Unis et Israël (Merci Bernard-Henri Levy!) est en cours. L'Europe y collabore activement, particulièrement grâce à la force de persuasion de ses grands médias qui mentent comme des arracheurs de dent. Les informations qu'ils diffusent ne sont plus que de la désinformation comme il se doit lorsqu'on est en période de guerre de reconquête coloniale. La raison de tout ce remue-ménage, à mon avis, est qu'il faut absolument empêcher ces pays de vendre leur pétrole, (comme ils en ont l'intention) en euros ou en n'importe quelle autre monnaie que le dollar. Ou même contre le Dinar-Or, la nouvelle monnaie que Khadhafi voulait mettre en place comme nouvelle monnaie d'échange international. Si le pétrole devait se négocier autrement qu'en dollars, la puissance impériale yankee s'effondrerait immédiatement. La planche à pétro-dollars doit continuer à tourner sans que cela ne coûte rien aux Américains sinon un peu de papier et d'encre. Saddam Hussein fut abattu pour cette raison. Il voulait négocier son pétrole en Euros et non plus en Dollars. C'est

aujourd'hui au tour de Khadafi de disparaître pour avoir osé défier le Dieu Dollar avec son Dinar-Or.

La vraie raison pour la guerre en Libye-Kadhafi et son Dinar en or (Russia Today)

<http://www.youtube.com/watch?v=emtdt8vFA20&list=PL0XRI-SR0wChfau-p1er-emtdt8vFA20&list=PL0XRI-SR0wChfau-p1er-emtdt8vFA20>

Voici le lien direct à la page d'archive de l'émission télé de Democracy Now : http://www.democracynow.org/2007/3/2/gen_wesley_clark_weighs_presidential_bid

Le lien direct permettant de télécharger le fichier video de l'émission télé est ici : <http://play.rbn.com/?url=demnow/demnow/demand/2007/march/video/dnB20070302a.rm>

Ce fichier est un fichier à extension REALPLAYER. Mais le lecteur gratuit et universel VLC peut également lire ce type de fichier. Le lecteur VLC est téléchargeable très facilement sur internet. L'émission de télévision dure une heure. L'interview du General Wesley Clark commence à la minute 09'50". Le passage où il évoque ce qu'il apprend au Pentagone commence vers la minute 12'20".

Il est également possible de ne télécharger que la version audio de cette émission. En voici le lien direct : http://www.archive.org/download/dn2007-0302/dn2007-0302-1_64kb.mp3

Et encore ces deux autres liens :

Libye conseils anti-manips - Investig'Action - Michel Collon

<http://www.michelcollon.info/Libye-conseils-anti-manips.html>

Libye Vous vous êtes encore fait avoir Oui, encore ! -

Investig'Action - Michel Collon

<http://www.michelcollon.info/Libye-Vous-vous-etes-encore-fait.html>

[fait.html](http://www.michelcollon.info/Libye-Vous-vous-etes-encore-fait.html)

YP

LALIT SELEBRE 100yem REVI LALIT

Merkredi 6 Ziyet dan Horl *Ledikasyon Pu Travayer* Grande Riviere, li ti lansman 100yem nimerò Revi LALIT. Lansman la ti rasanble manb, kontribiter ek lekter Revi LALIT, enn piblika-syon mansyel ki finn reysi sorti depi 1976 ziska zordi. Sa rasan-bleman-la ti byin emuvan. Ti ena plizyer dimunn prezan ki ti dan premye faz fondasyon Revi: Lindsey Collen, Jean-Claude Bibi, Ram Seegobin, Kisna Kistnasamy, Dini Lallah, Vishnu Jugdharry, Serge Rayapoullé, Raj Seegobin, Alain Ah-Vee, Ashok Joosery, VijayNaraidoo e (sirpriz, sirpriz) Evelyne Bibi ki ti ankonze Moris. Ti ena kontribiter ek lekter Revi LALIT lor demye 35 an. Plizyer kontribiter ek lekter Revi LALIT dan so form aktyel ti osi prezan. Alor ti ena diferan zener-asyon partisipan dan prodiksyon ek distribisyon Revi prezan anmemtan.

Su prezidans Jean-Yves Dick, orater Jean-Claude Bibi ek Lindsey Collen, tuledè manb fondater Revi, ti reysi kominike lide kle ki finn inspir Revi LALIT tutlong so listwar ziska zordi.

Jean-Claude Bibi, manb fondater ek zordi lekter, finn koz lor demokrasi ki finn ekziste dan Revi LALIT depi so kumansman. Dan Revi LALIT, pa ti truv dimunn kuma bann sinp “konsomater” nuvel ek analiz. Revi LALIT ti kon-sevwar dimunn kuma partipan aktif dan *kreasyon* nuvel, organ-ize pu analiz ek ekrire li, distribye li ek lèrla diskite lartik ladan antan ki lekter Revi.

Jean-Claude Bibi finn felisit Revi LALIT pu so tenasite malgre tu difikilte ki finn ena pu fer fas. Li finn explike ki enn bann bi Revi ti pu inifye diferan form lalit ansam (lalit etidyan Me '75 ek post Me '75, lalit travayer, lalit fam, lalit anti-inperyalis) dan enn fason ki liye zot ansam pu li vinn enn sel lalit an-komin. Li finn osi pran lexanp varyete size dan enn bann prem-ye nimerò Revi LALIT (ki ti apel Revi *Lalit de Klas* avan Avril 1982), ek finn konpar li avek varyete size ki ena dan enn edisyon Revi LALIT pli resan. Li finn dir ki Revi LALIT, li kuver enn larz lev-antay size ki u pa pu truve ayèr.

Li finn dir ki dan Revi LALIT, ena enn fason byin spesyal pu analiz lasosyete lor baz klas sosyal avek bi pu sanz lasos-yete plito ki kuma enn lezzeris akademik.

Lindsey Collen finn explike rezon kifer Revi *Lalit de Klas* finn kumans sorti. Li finn explike ki an 1976, MMM ti ena 2 form: enn kote, li ti enn striktir parti tradi-syonel, ek lot kote, li ti enn muvman ki ti pe viz sanz lasos-yete, me deplizanplis li ti pe met plis lanfaz lor travay elek-toral (zis avan eleksyon zeneral 1976). Alor ti ena nesosite pu plis deba lor meyer stratezi pu ariv a transformasyon revolisyoner. Li finn osi explike kimanyer striktir Revi *Lalit de Klas* ti byin demokratik. Mem dimunn ki pa ti konn lir-ekrire ti kontribiye lartik (seki ti konn ekrire ti mark zot parol dan form lartik ek li ti donn kom lezzeris leksyonaryans Koperativ Farming par Paul Duval dan bann premye edisyon Revi *Lalit de Klas*). Distribiter plis ki 5 Revi, kontribiter lartik, ek dimunn ki ti prodwir Revi-la ti vinn ansam dan enn lasanble ki pu vinn striktir debaz Revi *Lalit de Klas*. Li ti osi koz lor demokrasi ki finn evolye kote prodiksyon osi. Dan kum-ansman, Evelyne ek li ti pe tip laplipar lartik. Lèrla zot finn montre dimunn kimanyer tipe kumsa dimunn ti pu anmezir tip zot prop lartik olye donn “bann fam” tipe.

Li finn osi koz lor evolisyon teknolozi ki finn servi pu prodwir Revi. Dan kumansman, ti tay lino ek inprim sa lino-la lor sak fey papye a-la-min pu fer kuvertir, ek ti stanp nimerò ar lamwatye pomdeter avek so nimerò skilpte ladan. Plitar, finn skilpte nimerò dan enn gom. Pa ti pe servi pa-pye A4 alepok, ti servi grandè papye apel “fulskap” ki dimunn ti pe kup an 2 lamwatye avek keter. Alepok, pu tipe, ti bizin tir riban dan masinn-a-tipe, lèrla met stennsil, ek tip lor stennsil. Plitar ti tipe lor bann premye kom-pyuter kot montre enn sel laliyn Ti bizin kont sak let dan lartik pu li rant kare-kare dan enn laliyn (jestifay). Li ti dimann buku lèrdtan travay pu prodwir Revi, e li reflet enn travay ki finn fer avek lamur.

Lindsey Collen ti osi koz lor natir Revi *Lalit de Klas* antan ki enn “tribinn lib degos” ki ti inik dan Moris. Li ti vremem enn tribinn lib pwiske pa ti refiz okenn lartik apart enn-de poem ki so nivo artisistik pa ti ase ot.

Li finn atir latansyon tu dimunn lor slogan inprime lor kuvertir deryer Revi *Lalit de Klas*: “Teori” ek “Pratik”, enn inprime vertikal ek lot, orizontal avek and “R” ankomin. Li montre a ki pwin dimunn ki finn pran lapenn prodwir Revi LALIT ti fer li parski zot ti anvi analiz lasosyete avek bi pu sanz li kolektivman.

Kan dimunn ti pe manz gato pima apre lansman, ti ena konversasyon memorab lor Revi LALIT so listwar, so prezan ek so lavenir. Apre lansman personn pa ti rod al lakaz.